

2  
27.11.2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ  
ТЕХНОЛОГІЙ

КОВАЛЕНКО Андрій Іванович  
(студент групи ЗМО-22-1М)

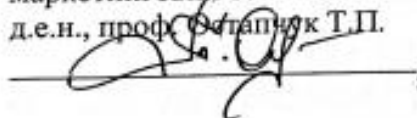


## МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

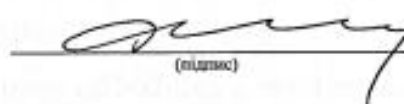
### МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»  
галузі знань 07«Управління та адміністрування» спеціальності  
073 «Менеджмент»)

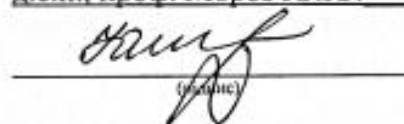
Допущено до захисту  
протокол № 8  
від 29.11.2023  
зав. кафедри менеджменту, бізнесу та  
маркетингових технологій  
д.е.н., проф. Білашук Т.П.



Керівник роботи:  
д.е.н., проф. Цаль-Цалко Ю.С.

  
(підпис)

Рецензент:  
д.е.н., проф. Мороз Ю.Ю.

  
(підпис)

Житомир, 2023

### Анотація

Коваленко А. І. Механізм управління активами підприємства. – Рукопис.

Магістерська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2023.

У магістерській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості побудови механізму управління активами підприємства та забезпечення його ефективного функціонування на підприємстві. Досліджено теоретичні основи управління активами підприємства. Представлена аналітична оцінка системи управління активами підприємства. Обґрунтовано напрями підвищення ефективності механізму управління активами підприємства.

**Ключові слова:** активи, основні засоби, оборотні активи, матеріальні активи, фінансування активів, механізм управління активами.

### Annotation

Kovalenko A. I. Mechanism of enterprise asset management. - Manuscript.

The master's qualification work is submitted for the Master's degree, field of knowledge 07 "Management and administration" of specialty 073 "Management". - Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2023.

In the master's qualification work, the features of building a mechanism for managing the company's assets and ensuring its effective functioning at the company are considered. The theoretical foundations of enterprise asset management have been studied. An analytical assessment of the enterprise's asset management system is presented. The directions for improving the efficiency of the enterprise's asset management mechanism are substantiated.

**Keywords:** assets, fixed assets, current assets, tangible assets, asset financing, asset management mechanism.

## ЗМІСТ

|                                                                                                                 |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ВСТУП .....                                                                                                     | 4  |
| РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА .....                                              | 8  |
| 1.1. Сутність активів та їх класифікація в системі господарської діяльності підприємства.....                   | 8  |
| 1.2. Політика управління активами та джерела їх формування на підприємстві.....                                 | 14 |
| 1.3. Методичні аспекти оцінки ефективності управління активами підприємства.....                                | 24 |
| 1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління активами на підприємстві ..... | 30 |
| Висновки до розділу 1 .....                                                                                     | 38 |
| РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТОВ «МЛИН-КО» .....                                     | 40 |
| 2.1. Організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства.....                                            | 40 |
| 2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства .....                                                | 46 |
| 2.3. Оцінка сучасного стану розвитку системи управління активами на підприємстві.....                           | 53 |
| Висновки до розділу 2 .....                                                                                     | 63 |
| РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТОВ «МЛИН-КО» .....                                       | 65 |
| 3.1. Розробка напрямів удосконалення політики управління активами підприємства.....                             | 65 |
| 3.2. Обґрунтування стратегії фінансування активів підприємства.....                                             | 71 |
| 3.3. Оцінка ефективності запропонованих змін у фінансуванні активів підприємства.....                           | 77 |
| Висновки до розділу 3 .....                                                                                     | 85 |
| ВИСНОВКИ.....                                                                                                   | 87 |
| СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....                                                                                 | 90 |
| ДОДАТКИ.....                                                                                                    | 97 |

## ВСТУП

*Актуальність теми дослідження.* Розвиток ринкових відносин в Україні визначає діяльність компаній та умови, за яких компанії діють на ринку. Тому, щоб вижити, компанії повинні правильно визначати свої стратегії та механізми ринкової поведінки та системно управляти господарською діяльністю з метою підвищення ефективності діяльності та отримання прибутку.

Фінансовий стан підприємства залежить від розміщення та використання його коштів. Фінансовий стан підприємства характеризується забезпеченістю його оборотними коштами, станом нормованих запасів матеріальних цінностей і активів, станом і динамікою заборгованості та кредитів, готівковим оборотом, платоспроможністю та іншими результатами фінансово-економічного стану підприємства. Діяльність підприємств дає змогу оцінити досягнуті результати та зробити висновки про рівень економічного та фінансового стану та наявність нереалізованих внутрішньогосподарських резервів.

Ринкові зміни, особливості українського ринку, складні тенденції впровадження методів і засобів державного регулювання в економіку сучасності визначили необхідність приділяти пильну увагу теорії та практиці управління активами підприємства. Управління активами підприємства є важливою частиною загальної системи управління його фінансовою діяльністю. Це дозволяє вирішувати різні проблеми управління фінансами і підпорядковується його основній меті.

Реально задіяні фінансові ресурси підприємства є найважливішою ознакою його «фінансового здоров'я», передумовою досягнення високих кінцевих результатів усієї господарської діяльності. Ефективні форми управління фінансовими ресурсами дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток.

Проблема підвищення ефективності управління корпоративними

активами достатньо досліджена в економічній літературі. Питаннями формування та використання корпоративних активів займалися науковці: А.М. Поддєрьогін, І.В. Алексєєв, Г.В. Брушко, Н.О. Оксалько, Н.В. Ізмайлова, П.І. Безус, О.А. Школьник, М.Р. Лучко, Т.О. Примак, М.Я. Коробов, С.Л. Лондар, А.Б. Гончаров та інші. Основною метою управління активами підприємства є оптимізація ресурсів, тобто процес вибору найкращої організаційної форми підприємства з урахуванням умов і особливостей господарської діяльності підприємства.

Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань магістерської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 073 «Менеджмент».

***Метою магістерської кваліфікаційної роботи*** є дослідження та подальше узагальнення теоретико-методичних засад побудови механізму управління активами підприємства ТОВ «МЛИН-КО».

Для досягнення поставленої мети були сформульовані та вирішені такі **завдання:**

- визначити сутність активів та їх класифікацію в системі господарської діяльності підприємства;
- дослідити політику управління активами та джерела їх формування на підприємстві;
- вивчити методичні аспекти оцінки ефективності управління активами підприємства;
- узагальнити нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління активами на підприємстві;
- провести організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства;
- провести діагностику фінансово-економічного стану підприємства;
- здійснити оцінку сучасного стану розвитку системи управління активами на підприємстві;
- здійснити розробку напрямів удосконалення політики управління активами підприємства;

- представити обґрунтування стратегії фінансування активів підприємства;

- провести економічне обґрунтування ефективності запропонованих заходів.

**Об'єктом** дослідження у магістерській кваліфікаційній роботі виступає процес управління активами підприємства, **предметом** – теоретичні, методичні та прикладні засади удосконалення механізму управління активами підприємства.

**Методи дослідження.** При підготовці магістерської кваліфікаційної роботи використовувалися такі загальнонаукові методи: узагальнення та теоретичне порівняння, систематизація, формалізація – при вивченні особливостей класифікації активів та визначення способів управління ними; спостереження - під час вивчення організаційно-фінансового стану підприємства; порівняння – при порівнянні розміру фінансових ресурсів з ліквідністю та прибутковістю підприємства; вимірювання – у процесі розробки методики аналізу коефіцієнтів фінансового стану та визначення оптимального співвідношення між джерелами залучення коштів з урахуванням достатнього рівня ефективності діяльності підприємства; аналіз і синтез, індукція і дедукція - при аналізі активів підприємства.

**Інформаційна база дослідження.** При написанні магістерської кваліфікаційної роботи використовувались монографії, підручники, навчальні посібники, статті вітчизняних і зарубіжних вчених, які займаються дослідженням особливостей організації фінансів підприємств з різними формами власності, матеріали фінансових звітів про діяльність ТОВ «МЛИН-КО».

**Наукова новизна отриманих результатів** дослідження полягає в наступому:

- отримали подальший розвиток науково обґрунтовані рекомендації щодо удосконалення управління активами підприємства на засадах стратегічного підходу, які, на відміну від існуючих, ґрунтуються на тому, що

розроблена стратегія оптимально поєднує рівень прибутковості і середній рівень ризику, забезпечує достатньо високий рівень фінансової стійкості та платоспроможності підприємства;

- уточнена економічна сутність поняття «активи підприємства», як частини бухгалтерського балансу, що відображає в грошовому вираженні матеріальні та нематеріальні цінності, які належать підприємству, та характеризує їх склад, розміщення та використання.

**Практична значущість результатів** магістерської кваліфікаційної роботи дає змогу вирішити проблеми, пов'язані з розробкою конкретних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління корпоративними активами ТОВ «МЛІН-КО». Визнано можливість конкретної реалізації деяких заходів та пропозицій щодо управління активами компанії в майбутньому.

**За результатами дослідження опубліковано:** Коваленко А. І. Процес управління оборотними активами підприємства. Тези IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу» (09–10 листопада 2023 р.).

**Апробація результатів дослідження.** Результати дослідження було апробовано під час участі в наступних наукових конференціях: IV Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу» (09–10 листопада 2023 р.).

**Структура та обсяг магістерської кваліфікаційної роботи.** Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 96 сторінках друкованого тексту. Робота містить 32 таблиці та 4 рисунки. Список використаних джерел налічує 88 найменувань. Робота містить 6 додатків.

# РОЗДІЛ 1

## ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ

### ПІДПРИЄМСТВА

#### 1.1. Сутність активів та їх класифікація в системі господарської діяльності підприємства

Для здійснення господарської діяльності кожна компанія повинна володіти певними активами. Усі активи, що належать компанії та відображаються на її балансі, називаються корпоративними активами [85, с.43].

Актив - це ресурс, використання якого може збільшити майбутні економічні вигоди. Це включає всі матеріальні активи, нематеріальні активи та наявні кошти, якими володіє компанія на даний момент часу.

Основні теоретичні підходи до визначення активів підприємства наведені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Теоретичні підходи до визначення активів підприємства

| Автори               | Головна критеріальна характеристика | Визначення                                                                                                                                    |
|----------------------|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Сйбоженко О.І. [25]  | Власність компанії                  | активи фізичної чи юридичної особи, які мають грошову оцінку та використовуються в комерційній чи промисловій діяльності для отримання доходу |
| Козлова О.С. [37]    |                                     | майно, що належить юридичній особі (компанії), має грошову оцінку, яку компанія може використовувати для ведення господарської діяльності     |
| Лисевич С.Г. [44]    |                                     | активи компанії включають усе, що їй належить, і відображено в її фінансовій звітності                                                        |
| Бондаренко О.С. [10] | Майно, що належать компанії         | сукупність активів і коштів, якими володіє компанія та вкладених у кошти власників                                                            |
| Причепа І.В. [66]    |                                     | сукупність активів і кредитів компанії                                                                                                        |
| Рибіцька А.В. [67]   |                                     | будь-який актив, який має вартість і належить фізичній чи юридичній особі                                                                     |

Продовження таблиці 1.1

|                      |                          |                                                                                                                                                          |
|----------------------|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Шевчук Н. [83]       |                          | все, що має цінність і належить компанії                                                                                                                 |
| Алексєєв І.В. [1]    | Ресурси і кошти компанії | кошти, якими компанія володіє або може користуватися                                                                                                     |
| Богданова О.В. [9]   |                          | економічні ресурси, контрольовані компанією                                                                                                              |
| Шпак Н.З. [87]       | витратно-результатна     | сума витрат, понесених організацією в результаті попередніх фінансових операцій і угод, а також понесені нею витрати на можливі майбутні доходи          |
| Зянько В.В. [29]     |                          | грошові кошти та витрати, які ще не стали доходом                                                                                                        |
| Гончаров А.Б. [18]   |                          | грошові кошти та витрати, які ще не стали доходом                                                                                                        |
| Швиданенко Г.О. [82] |                          | економічні, майбутні, передбачувані прибутки, які суб'єкти господарювання отримують або контролюють в результаті економічних операцій або минулих подій  |
| Кодацький В.П. [36]  | бухгалтерський підхід    | частина балансу, яка відображає матеріальні та нематеріальні активи підприємства в грошовому виразі та характеризує їх склад, розміщення та використання |
| Єпіфанова І.Ю. [26]  |                          | назва розділу бухгалтерського балансу підприємства, що відображає балансову вартість майна                                                               |
| Плагценко Л.О. [56]  |                          | облікова категорія, яка включає вартість майна ринкової компанії та кошти погашення заборгованості                                                       |
| Литвин Б.М. [45]     | дохідність               | здатність отримувати дохід                                                                                                                               |

Активи підприємства поділяються на оборотні та необоротні активи. Оборотні активи – це частина активів підприємства, яка відображена в матеріально-виробничих запасах, відкритих рахунках-фактурах, грошових коштах і фінансових вкладеннях [5, с.115].

Оборотні активи у складі авансованого капіталу компаній характеризуються наступними особливостями [45, с.87]:

- їх необхідно вкладати заздалегідь, тобто авансувати до надходження виручки від реалізації продукції;
- оборотні активи як ліквідні активи не втрачаються і не витрачаються, а повинні постійно поновлюватися в економічному циклі;
- абсолютна потреба в оборотних активах істотно залежить від обсягу господарської діяльності, умов постачання та реалізації.

Елементи оборотних активів та їх характеристика наведені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Характеристика оборотних активів підприємства [12; 67]

| Оборотні активи за елементами                         | Поняття та можливі економічні вигоди                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Виробничі запаси                                      | Запаси сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання в нормальному робочому циклі і входять до складу продукції, що виготовляється, або є необхідними складовими частинами її виготовлення. виробництва |
| Незавершене виробництво                               | Витрати, пов'язані з використанням майна, праці та фінансових ресурсів у процесі господарської діяльності та не перетворені на певну календарну дату в готову продукцію.                                                                                                                                                                             |
| Готова продукція                                      | Запаси продукції, переробка якої закінчена і пройшла перевірку та приймання, комплектуються відповідно до умов договору із замовниками та відповідають умовам і технічним нормам. Продукти, які не відповідають вищевказаним вимогам, знаходяться в розробці                                                                                         |
| Товари                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками:           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| з бюджетом                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| за виданими авансами                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| з нарахованих доходів                                 | Заборгованість перед підприємством щодо відшкодування вартості його майна та за виручку від продажу покупцям                                                                                                                                                                                                                                         |
| із внутрішніх розрахунків                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Інша поточна дебіторська заборгованість               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Поточні фінансові інвестиції                          | Фінансові інвестиції (активи), передані компанією іншим господарським одиницям на строк не більше одного року                                                                                                                                                                                                                                        |
| Грошові кошти та їх еквіваленти                       | Його можна використовувати для чекових і касових операцій на інших банківських рахунках, а також їх еквівалентах у національній та іноземній валютах. Кошти, які не можуть бути використані для річної діяльності, відображаються в основних засобах                                                                                                 |
| Інші оборотні активи                                  | Оборотні активи, наприклад зобов'язання перед компанією через її майно                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Витрати майбутніх періодів                            | Витрати, понесені протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів                                                                                                                                                                                                                                     |

Необоротні активи входять до складу майна підприємства, неодноразово беруть участь у процесі господарської діяльності і переносять свою вартість на готову продукцію шляхом нарахування амортизаційних відрахувань.

Складові частини необоротних активів та їх характеристика наведена в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

## Характеристика необоротних активів підприємства [12; 67]

| Необоротні активи за елементами          | Поняття та можливі економічні вигоди                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Нематеріальні активи                     | Об'єкти промислової та інтелектуальної власності без фізичної речовини, необхідні для господарської діяльності                                                                                       |
| Незавершене будівництво (інвестиції)     | Об'єкти матеріальних і нематеріальних необоротних активів, які не введені в експлуатацію                                                                                                             |
| Основні засоби                           | Група матеріальних цінностей, яка тривалий час функціонує у сфері матеріального виробництва та невиробничої сфери                                                                                    |
| Довгострокові фінансові інвестиції       | Активи, передані від компаній до інших суб'єктів господарювання для збільшення прибутку за рахунок відсотків, дивідендів тощо, збільшення вартості капіталу або отримання інших вигод для інвесторів |
| Довгострокова дебіторська заборгованість | Заборгованість фізичних та юридичних осіб, що не виникає в ході нормального господарського циклу, погашається протягом дванадцяти місяців з дати їх виникнення.                                      |
| Інші необоротні активи                   | Довгострокові активи, що виникають у результаті сплати зобов'язань перед компанією                                                                                                                   |

Існує така класифікація активів підприємства [66, с.250]:

1) залежно від суб'єкта фінансового управління:

– необоротні активи: основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, інші довгострокові активи;

– оборотні активи: запаси матеріальних цінностей і цінностей; незавершене виробництво; кредити; фінансові активи; короткострокові фінансові вкладення, інші оборотні активи.

2) за фізичною формою об'єкта інвестування:

– матеріальні активи: включають матеріальні та нематеріальні активи;

– фінансові активи;

3) в межах строку інкасації: короткострокові; довгострокові.

4) залежно від форми сприйняття доходу:

- активи, які явно приносять дохід;
- рентні платежі, відсотки за облігаціями, дивіденди за акціями тощо;
- активи, що приносять дохід у прихованій формі (тільки при продажу активів) – різниця між ціною купівлі та продажу, гудвіл тощо.

5) за регулярністю отримання доходу: з одноразовим надходженням; з постійним доходом; з регулярним доходом;

6) за ступенем ризику:

- активи з гарантованими грошовими потоками (без ризику);
- активи з незабезпеченими (ризикованими) грошовими потоками.

7) залежно від ступеня ліквідності: високоліквідні; середньої ліквідності; низький рівень ліквідності; неліквідні.

Класифікація необоротних активів підприємства [66, с. 251]:

1) за основними функціональними видами:

а) основні засоби. Вони являють собою ряд матеріальних цінностей підприємства у вигляді робочого обладнання, очікуваний термін корисного використання якого перевищує один рік, які неодноразово беруть участь в операційному процесі і частково переносять свою вартість на продукцію;

б) нематеріальні активи. Вони характеризують сукупність немонетарних активів без матеріальної форми, термін корисного використання яких перевищує один рік у процесі операційної діяльності підприємства;

2) залежно від типу виконання окремих сфер застосування:

а) довгострокові активи, які обслуговують процес виробництва. До них відносяться всі види основних засобів і нематеріальних активів підприємства, задіяних у виробництві;

б) довгострокові активи, які обслуговують процес реалізації продукції. До них відносяться всі види основних засобів і нематеріальних активів підприємства, що забезпечують реалізацію виробленої продукції;

в) довгострокові активи, які служать для управління операційною діяльністю. В тому числі всі види основних засобів і нематеріальних активів

підприємства, що забезпечують процес ведення даного бізнесу;

3) за формою власності операційні довгострокові активи підприємства поділяються на: власні довгострокові активи; предмети лізингу;

4) за формами кредитного гарантування та ознаками страхування виділяють такі групи основних засобів: довгострокові рухомі активи; нерухомість;

5) залежно від виду амортизації необоротні активи поділяються на:

а) основні засоби, що амортизуються. До них відносяться основні засоби та частина нематеріальних необоротних активів, фізичний і моральний знос яких відображається в обліку як поступова амортизація;

б) довгострокові активи, що не амортизуються. До них відноситься частина основних фондів підприємства, що залишилася, ступінь зношеності яких не відображається у бухгалтерському обліку.

Для характеристики активів як об'єктів управління необхідно звернути увагу на характеристики окремих їх складових. Таким чином, довгострокові активи є найменш мобільною частиною активів підприємства. Основною відмінністю є багаторазове використання в процесі господарської діяльності та часткова амортизація протягом кожного операційного циклу [83, с.42].

Переваги та недоліки необоротних активів над оборотними активами та навпаки показано в табл. 1.4.

Загальною інформаційною основою в управлінні активами є баланс підприємства, насамперед його активи. Оскільки кредитори мають переважне право на майно підприємства для задоволення своїх потреб, інформація балансу класифікується таким чином, щоб чітко відображати платоспроможність підприємства, тобто ймовірність погашення боргу у разі ліквідації. У цьому контексті важливою передумовою визначення платоспроможності підприємства є об'єктивна оцінка його діяльності [49, с.65].

Активи визначаються в грошовому вираженні на основі конкретної бази оцінки та відображаються в балансі.

Таблиця 1.4

## Переваги та недоліки необоротних активів над оборотними активами [1]

| Вид активів       | Переваги                                                                                                                                                                                                                                                | Недоліки                                                                                                                                                                                           |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Необоротні активи | Менший ризик впливу інфляційного процесу та можливого зростання цін на ринку нерухомості вище рівня інфляції; тривалий термін використання у виробничому процесі, можливість отримувати стабільний прибуток при несприятливій господарській діяльності. | Низька маневреність, неможливість швидко змінити структуру інвестованих коштів, низька ліквідність і нездатність забезпечити обіг грошових коштів через погіршення платоспроможності підприємства. |
| Оборотні активи   | Можливість швидкого перетворення оборотних коштів у готівку, більша ліквідність, наявність частини оборотних коштів у формі готівки, можливість збільшення швидкості обігу шляхом раціонального господарювання.                                         | Можлива інфляційна девальвація валюти, додаткові витрати на утримання надлишкових оборотних активів, вищі фінансові ризики.                                                                        |

Коли компанія готує баланс, вона зазвичай вважає його базовою вартістю, тобто початковою вартістю, відображеною в сумі грошей, яку компанія заплатила за актив під час придбання активу. При цьому зазначений кошторис може комбінуватися з іншими кошторисами в залежності від призначення даного ресурсу. Зокрема, нематеріальні активи визнаються за вартістю придбання або виробництва. Якщо нематеріальні активи отримані після обміну на інші активи, вартість їх придбання визначається виходячи з отриманої вартості активу. Вартість нематеріальних активів - це сума, на яку актив можна обміняти або отримати в результаті операції між зацікавленими сторонами.

## 1.2. Політика управління активами та джерела їх формування на підприємстві

Щоб вижити в ринковому середовищі, кожне підприємство має забезпечити ефективне використання та прискорення оборотності активів, а також підтримувати достатню платоспроможність і ліквідність балансу.

За цих умов компанія повинна розробити глобальну операційну політику управління поточною діяльністю, яка складається з:

- при виборі оптимального рівня та раціональної структури поточної діяльності з урахуванням специфіки діяльності підприємства;
- визначення обсягу та структури джерел фінансування поточної діяльності.

Існує три типи політики комплексного оперативного управління оборотними активами: агресивна, консервативна та поміркована.

Агресивна політика має такі ознаки [10, с.42]:

- підприємство здійснює фінансово-господарську діяльність без обмежень щодо збільшення оборотних активів;
- підприємство накопичує запаси сировини, матеріалів і готової продукції, збільшує дебіторську заборгованість і вільні залишки на банківських рахунках.

Така діяльність підприємства призводить до збільшення частки оборотних активів у загальному майні до 50% і більше, а термін їх оборотності досягає 90 днів. Агресивна політика зазвичай не гарантує високої прибутковості інвестицій і допомагає знизити ризик технічної неплатоспроможності. Несприятлива зовнішня кон'юнктура ринку сировини може призвести до погіршення фінансової стійкості та втрати платоспроможності.

Характерною рисою консервативного управління оборотними активами є те, що підприємство обмежує зростання оборотних активів і намагається мінімізувати його. У цьому випадку частка оборотних активів у загальних активах становить не більше 40% і скорочується період обороту. Компанії повинні впроваджувати цю політику за достатньо конкретних умов. Тобто заздалегідь відомі умови та обсяги продажу, умови отримання коштів і платежів, наявність необхідних матеріально-технічних цінностей та заздалегідь визначені умови їх доставки [17, с.336].

Консервативна політика управління ліквідністю базується на стабільній

фінансово-господарській діяльності підприємства і при цьому має високу прибутковість. Однак через несподівані тенденції економічної ситуації на сировинних і фінансових ринках існує високий ризик технічної неплатоспроможності.

Поміркована політика управління оборотними активами підприємства займає проміжне положення і характеризується середнім рівнем прибутковості та оборотності активів.

У табл. 1.5 представлені основні етапи довгострокової політики управління необоротними активами підприємства.

Таблиця 1.5

Основні етапи політики управління необоротними  
активами підприємства [36]

| Етап   | Характеристика                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1 Етап | Аналіз довгострокових активів підприємства, що діяло в попередньому періоді. Проводиться з метою вивчення динаміки загального обсягу і структури основних засобів, ступеня їх придатності, інтенсивності оновлення та ефективності використання. |
| 2 Етап | Оптимізація загального обсягу та складу основних засобів підприємства. Розрахунки проводяться з урахуванням можливих резервів, виявлених під час аналізу, підвищення продуктивного використання довгострокових активів у майбутньому періоді.    |
| 3 Етап | Забезпечити своєчасне оновлення довгострокових активів підприємства. При цьому розраховується загальний обсяг активів, що підлягають оновленню в майбутньому періоді, визначаються основні параметри та вартість оновлення різних груп активів.  |
| 4 Етап | Забезпечити ефективне використання довгострокових активів підприємства. Процедура полягає в розробці системи заходів щодо підвищення рентабельності та фондovіддачі основних засобів                                                             |
| 5 Етап | Формування засад та оптимізація структури джерел фінансування основних засобів. Реконструкція та розширення основних фондів підприємства може фінансуватися за рахунок власних та позикових коштів                                               |

При управлінні оборотними активами необхідно всебічно оцінювати їх позитивні та негативні сторони порівняно з необоротними.

Основним завданням управління необоротними активами є забезпечення своєчасного оновлення основних засобів та підвищення ефективності їх використання. Можливості оперативного управління основними засобами незначні. І навпаки: політика управління оборотними активами

характеризується високою маневреністю, можливістю активно впливати на їх розмір, склад, структуру, оборотність, ліквідність і прибутковість.

До основних завдань поточного управління активами належать [25]:

1. Забезпечити безперебійність виробничого процесу. Для реалізації цього завдання необхідно сформувати окремі види діяльності залежно від масштабів господарської діяльності підприємства та тривалості його операційного та фінансового циклів.

2. Прискорення оборотності сукупних оборотних активів. Це завдання управління оборотним капіталом досягається збільшенням частки високооборотних активів і зменшенням частки повільно оборотних активів.

У табл. 1.6 наведено активи з високою та низькою оборотністю.

Таблиця 1.6

Елементи активів з високою та низькою оборотністю [44]

| Активи з високою оборотністю                                                                                                                                                                                                                                               | Активи з низькою оборотністю                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– запаси сировини і матеріалів, за якими не створюються страхові резерви;</li> <li>– запаси готової продукції, що користується значним попитом;</li> <li>– грошові кошти, які постійно перебувають у платіжному обороті.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– сезонні запаси сировини і матеріалів;</li> <li>– запаси готової продукції зі зниженим попитом;</li> <li>– довгострокову та короткострокову дебіторську заборгованість;</li> <li>– усі форми поточних фінансових інвестицій строком більше шести місяців; – неліквідні фінансові інструменти.</li> </ul> |

3. Забезпечити достатню ліквідність оборотних активів для забезпечення платоспроможності підприємства за поточними фінансовими зобов'язаннями. Реалізація цього завдання здійснюється шляхом постійного контролю розміру оборотних активів у грошовій формі, які є абсолютно ліквідними, а також забезпечення належної частини високоліквідних активів у вигляді короткострокових фінансових вкладень та ін. активи, які можна швидко конвертувати в готівку.

4. Забезпечити більшу прибутковість поточної діяльності. Для виконання цього управлінського завдання необхідно своєчасно використовувати тимчасово вільні запаси фінансових активів для формування ефективного портфеля поточних фінансових інвестицій, що

приносять підприємству прямий дохід у вигляді відсотків або дивідендів, депонування коштів і відкриття банківських рахунків.

5. Мінімізація ризиків і втрат, пов'язаних з формуванням і використанням оборотних активів. Усі види оборотних активів мають певний ступінь ризику втрати. Фінансові активи характеризуються насамперед ризиком інфляційних втрат; поточні фінансові інвестиції – ризик втрати частини доходу через несприятливу ситуацію на фінансовому ринку, а також ризик втрат через інфляцію; Кредити – ризик неповернення або дострокового погашення та ризик втрат від інфляції; ризик втрати запасів сировини внаслідок форс-мажорних обставин, природних збитків тощо [44, с.208].

Для повного і своєчасного забезпечення потреби в оборотних коштах в рамках фінансово-господарської діяльності підприємства діє система фінансування оборотних коштів.

Підприємства формують оборотні активи за рахунок коштів бюджетів різних рівнів, засновників, пайових внесків членів колективу, внесків іноземних учасників (для спільних підприємств), надходжень від продажу цінних паперів (акцій). Перераховані ресурси становлять початковий оборотний капітал. Коли цих ресурсів не вистачає, компанії можуть звернутися до банківських позик та інших позик для створення поточних активів.

Для незалежних компаній фінансування оборотних активів обмежується покриттям очікуваної зростаючої потреби в оборотних активах.

Важливість питань щодо джерел формування оборотних активів полягає в тому, що вони впливають на швидкість обертання та ефективність їх використання. Крім того, ситуація на ринку постійно змінюється, тому потреба підприємства в оборотних коштах нестабільна. Задовольнити цей попит тільки за рахунок власних джерел стає практично неможливо. Крім того, ефективність використання позикових коштів у багатьох випадках вище використання власних коштів [83, с.41].

Джерела формування оборотних активів представлено на рис. 1.1.

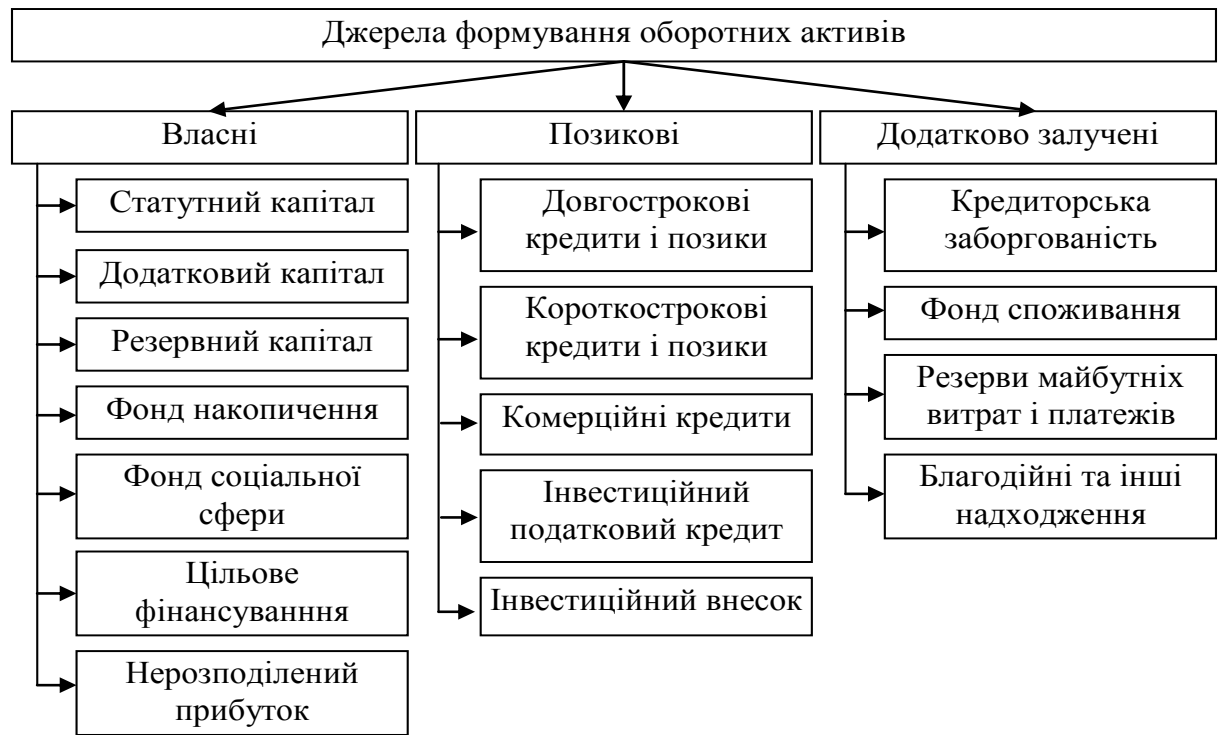


Рис. 1.1. Джерела формування оборотних активів [71]

Як бачимо, оборотні кошти підприємства складаються з джерел, які можна поділити на три групи: власні, у рівних частках (далі залучені) та позикові.

Розмір оборотних коштів підприємства не є сталою величиною. При складанні фінансового плану розмір власних оборотних коштів щорічно коригується з урахуванням змін обсягів виробництва, асортименту продукції, умов поставок і реалізації. Крім того, підприємства стикаються з проблемами несвоєчасного надходження коштів за відвантажену продукцію, накопиченням нереалізованої готової продукції на складах, несвоєчасним і неповним виконанням договірних зобов'язань постачальниками та іншими обставинами, що створюють додаткові потреби в коштах [82, с.265].

Задовольнити цей попит нашими ресурсами практично неможливо. Тому формувати оборотний капітал лише за рахунок власних джерел економічно недоцільно, оскільки це зменшує можливості підприємства самостійно залучати капітал і підвищує ризик фінансової нестабільності підприємства. У цій ситуації компанії змушені звертатися за кредитами та

залучати кошти у формі банківських та інших короткострокових позик, комерційних позик і боргів.

Мінімальні вимоги до оборотного капіталу підприємства зазвичай покриваються за рахунок таких внутрішніх джерел: статутний капітал, відрахування прибутку до спеціальних фондів; цільове фінансування та цільові надходження (за рахунок бюджетних, галузевих і міжгалузевих позабюджетних ресурсів).

Компанії, які тільки починають свою діяльність, формують оборотні кошти за рахунок законних коштів. У вже діючому підприємстві джерелом самофінансування оборотних активів є наявний прибуток підприємства, що є в розпорядженні підприємства, надходження від емісії цінних паперів, а також постійні зобов'язання в розмірі його оборотних коштів [49, с.64].

Активи, які можна прирівняти до ваших активів, включають постійні пасиви. Це цільові фонди, які були в економічному циклі компанії через систему валютних розрахунків, але не є її частиною. До моменту використання за цільовим призначенням вони становлять джерело формування оборотних коштів підприємства в розмірі мінімального залишку [19, с.45].

Розмір заборгованості з мінімальної заробітної плати залежить від часу виплати та періоду, за який вона виплачується. Чим більший розрив між періодом виплати заробітної плати та датою закінчення періоду виплати заробітної плати, тим вищий борг, тим більше ресурсів компанія може використовувати в економічному циклі.

Сюди також входять кошти інших кредиторів, які надають компаніям позики за певною (фіксованою) відсотковою ставкою на максимальний період в один рік під виконання векселя або іншого боргового зобов'язання. Підприємство, що виставляє переказний вексель кредитору, продовжує користуватися коштами, що фактично належать кредитору, до моменту оплати векселя, тим самим затримуючи платіж. Подібним чином компанії використовують комерційний кредит, оскільки їм бракує коштів від покупців

(споживачів) і вони не можуть розрахуватися з постачальниками. Постачальник зобов'язується відстрочити оплату поставленої продукції та отримує від споживача (підприємця) вексельне або інше боргове зобов'язання замість грошей. Використання товарного кредиту спрощує реалізацію товарів, прискорює оборотність оборотних коштів і знижує потребу в кредиті та коштах.

Кредиторська заборгованість є додатковим джерелом позапланових оборотних коштів, пов'язаних з нестачею власних оборотних коштів. Наявність зобов'язань перед постачальниками засвідчує участь у господарському обороті корпоративних коштів інших підприємців.

Інакше кажучи, заборгованість – це короткострокові зобов'язання компаній, що виникають протягом [25, с.7]:

- бюджетні розрахунки;
- платежні документи, за якими не минув термін оплати та які не оплачені вчасно;
- не з інвойсованих поставок/заліку взаємних акредитивів, векселів, за якими ще не настав термін оплати та які не були оплачені вчасно;
- короткострокові кредити.

Торгова кредиторська заборгованість є прийнятною (звичайною), якщо вона визначається за допомогою встановленої послідовності розрахунків. Але підприємство також може мати прострочену заборгованість, що виникла внаслідок порушення порядку оформлення та оплати ліквідаційних документів.

У разі кредиторської заборгованості перед постачальниками кошти стягуються у вигляді товарів, на відміну від банківських кредитів, які мають форму грошей [37, с.915].

Кредити банку дають змогу фінансувати витрати, пов'язані з придбанням оборотних (поточних) активів, із сезонними потребами підприємства, тимчасовим збільшенням виробничих запасів, виникненням (збільшенням) дебіторської заборгованості, податковими платежами та

іншими зобов'язаннями, сформувати запаси сировини, матеріалів, готової продукції та інших видів матеріальних цінностей.

Планування потреби в позикових оборотних коштах включає розрахунок необхідної суми кредиту з урахуванням балансу нормованих вартостей товарів і визначення потреби в кредиті.

Сума кредиту з урахуванням залишків нормованих товарно-матеріальних цінностей визначається по кожному об'єкту як різниця між плановою вартістю матеріальних цінностей у діючих цінах і власними оборотними коштами підприємства.

Основні засоби беруть участь у багатьох виробничих процесах і поступово переносять свою вартість на новий продукт. Вартість цих активів на початок і кінець року відображається за видами в балансі підприємства. Основну частину основних фондів складають основні фонди (будівлі, споруди, обладнання, машини тощо), які залежно від призначення поділяють на виробничі та невиробничі [14, с.32].

Створення довгострокових активів та їх зміст потребують значних вкладень фінансових ресурсів протягом тривалого періоду часу. Тому управління цим елементом активів вимагає, крім технічних рішень, постійного регулювання фінансових потоків, пов'язаних з формуванням і використанням цих ресурсів. Фінансові явища відбуваються на всіх етапах і стадіях життєвого циклу основних засобів.

Етапи вирішення фінансових завдань в управлінні необоротними активами представлено у табл. 1.7.

На всіх етапах вирішення фінансових завдань з управління основними засобами повинен здійснюватися систематичний (поточний і наступний) контроль за використанням фінансових ресурсів у цій сфері діяльності.

Одним із основних завдань менеджменту є визначення обсягу та структури постійного капіталу, що використовується для формування основних фондів з метою забезпечення безперервності виробничого процесу та конкурентоспроможності підприємства.

Таблиця 1.7

Етапи вирішення фінансових завдань в управлінні  
необоротними активами [4]

| № етапу  | Назва етапу                                                                                                                                   | Характеристика                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1-й Етап | При формуванні необоротних активів (придбання, будівництво, оренда).                                                                          | На цьому етапі першорядне значення має демонстрація достатніх капітальних ресурсів, джерел фінансування та раціонального позиціонування, а також сприяння створенню сучасного технічного потенціалу компанії. Кінцевим результатом цих дій є конкурентоспроможність даного підприємства та досягнення позитивних фінансових результатів. |
| 2-й Етап | У процесі експлуатації необоротних активів, що пов'язано з необхідністю утримання постійного майна у відповідному технічному стані.           | Ці проблеми значною мірою залежать від спрямування та використання коштів на необхідні ремонти та модернізацію основних засобів.                                                                                                                                                                                                         |
| 3-й Етап | На етапі ліквідації зношених і застарілих основних засобів.                                                                                   | Управлінські рішення у фінансовій сфері, пов'язані з визначенням витрат і доходів від ліквідації основних засобів, повинні прийматися з урахуванням кінцевих результатів цих операцій.                                                                                                                                                   |
| 4-й Етап | Обґрунтування обсягу і структури джерел фінансування необоротних активів, спрямованих на досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства. | Це пов'язано з вибором оптимального інвестиційного проекту, який за рахунок своєї експлуатації забезпечує значний економічний ефект і збільшення прибутку на вкладений капітал.                                                                                                                                                          |

На початковому етапі діяльності господарюючого суб'єкта на ці цілі спрямовується частина його капіталу (власних заощаджень та інших активів). В акціонерних товариствах основними джерелами є внески та активи засновників. Діючі підприємства збільшують обсяг основних фондів за рахунок отриманого прибутку, подальшої емісії акцій та накопиченої амортизації [4, с.74].

За відсутності власних коштів для формування та функціонування основних фондів і оборотних коштів доцільно вдаватися до кредитних коштів (банківські кредити, лізинг, облігаційні та інші види позик), які відрізняються довгостроковістю використання та беруть врахувати реальну можливість погашення відповідної заборгованості. Фінансовий директор

повинен постійно реально оцінювати потреби у фінансових ресурсах господарюючого суб'єкта для формування та утримання основних фондів та його основної складової – основних засобів.

Для цього необхідно забезпечити та контролювати раціональні співвідношення власних та кредитних коштів для фінансування основних фондів, необхідні для наявності та працездатності технічного потенціалу та фінансової безпеки його діяльності, а також оптимізувати витрати на постійне капіталоутворення та підвищення його рентабельності, платоспроможності підприємства погашати довгострокові кредити за рахунок підвищення ефективності використання основних засобів [2, с.79].

Можна зробити висновок, що основним завданням управління активами, як короткостроковими, так і довгостроковими, є своєчасне оновлення виробничих фондів, а також їх вплив на їх розмір, склад, структуру та прибутковість. Основними джерелами фінансування оборотних і основних засобів підприємства є власні кошти (статутний капітал підприємства), залучені кошти (кошти від реалізації цінних паперів) і позики (кредити банків, лізинг, облігації та інші види позик).

### **1.3. Методичні аспекти оцінки ефективності управління активами підприємства**

Для забезпечення сталого розвитку компаній необхідна ефективна стратегія використання та розвитку їх оборотних і необоротних активів.

Для прийняття правильних управлінських рішень спочатку потрібен чіткий аналіз поточного використання системи.

Управління оборотними активами в більшості випадків зводиться, з одного боку, до визначення достатнього обсягу і обґрунтованої структури оборотних активів (підходи до формування оборотних активів), а з іншого боку, до визначення обсягу і структури оборотних активів та джерела їх фінансування (управління оборотним капіталом) [10, с.42].

Результати діагностики поточної діяльності дозволяють правильно планувати та контролювати поточну діяльність. З цього аспекту в працях, присвячених управлінню оборотними активами, основними показниками ефективності використання оборотних активів є коефіцієнт оборотності оборотних активів, тривалість кругообігу оборотних активів, коефіцієнт навантаження на оборотні активи, рентабельність і коефіцієнт оборотності оборотних активів, оборотних активів, абсолютного та відносного вивільнення оборотних коштів [29, с.22].

Підприємства використовують такі загальноприйняті методи аналізу ефективності використання оборотних активів: горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; аналіз з коефіцієнтами; факторний аналіз; нормалізація; метод ABC; оптимізація. Суть горизонтального аналізу полягає в порівнянні показників поточної діяльності попереднього і поточного року. При цьому проводиться постатейне порівняння показників та визначається їх абсолютна та відносна зміна [53, с.103].

На відміну від горизонтального аналізу, який відображає динаміку показників оборотних активів за роками, вертикальний аналіз є аналізом внутрішньої структури оборотних активів. При такому аналізі вся частина прирівнюється до 100% і розраховується питома вага кожного з її компонентів. Використовуючи цей метод аналізу, ми можемо дізнатися, яку частку має той чи інший товар у групі (або підгрупі) і, таким чином, визначити вплив цього товару на ділову активність.

Метод коефіцієнтного аналізу полягає в тому, що оцінка ефективності здійснюється за допомогою коефіцієнтів, розрахованих на основі статистичних даних підприємств. Тому досліджуються такі важливі аспекти фінансового стану та результатів діяльності підприємства, як ліквідність, довгострокова платоспроможність та прибутковість [40, с.151].

Ефективність використання оборотних коштів оцінюється на основі бухгалтерського балансу за системою показників, яка включає:

- коефіцієнт оборотності оборотних коштів – визначається як

співвідношення між обсягом реалізації продукції та середньорічним розміром оборотних активів;

– тривалість кругообігу оборотних коштів (днів) – співвідношення між тривалістю планового періоду (360 днів) і коефіцієнтом оборотності;

– коефіцієнт використання оборотних коштів – зворотний показник оборотності;

- рентабельність оборотного капіталу (%) – визначається як співвідношення між прибутком від діяльності та поточними активами.

Розглянемо напрямки аналізу оборотних коштів, запропоновані авторами робіт з економічного аналізу в табл. 1.8.

Таблиця 1.8

#### Напрями проведення аналізу оборотних активів

| Автор                | Напрями проведення економічного аналізу                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Бланк І.О. [8]       | Аналіз ефективності використання оборотних коштів підприємства пропонується проводити за двома напрямками:<br>1) традиційний аналіз абсолютних і відносних показників;<br>2) якісний, кількісний і факторний аналіз.<br>Цей метод є найбільш прийнятним, оскільки дозволяє діагностувати ліквідні активи за різними абсолютними і відносними показниками.                                                                                                                             |
| Власюк Н.І. [15]     | Рекомендується аналізувати поточну діяльність за показниками ділової активності, щоб з'ясувати, наскільки швидко реалізуються фінансові ресурси, вкладені в поточну діяльність компанії.                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Драгун Л.М. [23]     | Рентабельність оборотних активів рекомендується розраховувати як відношення прибутку від реалізації продукції до розміру оборотних активів.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Коваленко Л.О. [34]  | Пропонується виділяти такі групи фінансових показників: показники стану та структури оборотних активів; зведені показники ефективності використання оборотних активів (показники рентабельності); показники комерційної діяльності; показники ліквідності; показники фінансової стійкості.                                                                                                                                                                                            |
| Омелянович Л.О. [53] | До показників, що характеризують оборотні кошти, пропонується віднести: коефіцієнт оборотності оборотних коштів, тривалість одного обороту, повернення (рентабельність) оборотних коштів і величину вивільнення.                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Рясних Є.Г. [69]     | Мета полягає в тому, щоб підкреслити ліквідність та ефективність. Коефіцієнти ліквідності включають відношення чистих оборотних активів до загальних активів, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт форвардної ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності та запас безпеки. У межах показників ефективності розрізняють оборотність активів, чистий оборот оборотного капіталу, період зберігання в днях, оборотність запасів, середній період інкасації та оборот кредиту. |

Отже, проаналізувавши наведений матеріал, можна запропонувати наступний порядок аналізу оборотних активів за допомогою деяких коефіцієнтів [12; 45; 78]:

1. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів розраховується як співвідношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) та середньої вартості оборотних активів підприємства:

$$\text{Коб а} = \text{ЧД} / \text{ОА} \quad (1.1)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції; ОА – оборотні активи підприємства.

2. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості розраховується як відношення чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної суми кредиту:

$$\text{Коб дз} = \text{ЧД} / \text{ДЗ} \quad (1.2)$$

де ДЗ – середньорічні залишки дебіторської заборгованості.

3. Коефіцієнт оборотності запасів розраховується як відношення собівартості реалізованої продукції (С) до середньорічної собівартості запасів (МЗ) і характеризує швидкість оборотності запасів підприємства:

$$\text{Коб мз} = \text{С} / \text{МЗ} \quad (1.3)$$

4. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) розраховується як співвідношення чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) (ЧД) та середньорічної вартості основних засобів (ОЗ). Показує ефективність використання основних фондів підприємства, розраховану за формулою:

$$\text{КФВ} = \text{ЧД} / \text{ОЗ} \quad (1.4)$$

де ОЗ – середньорічна вартість основних засобів.

5. Тривалість кругообігу оборотних активів розраховується як співвідношення між тривалістю звітного періоду та коеф. Дохід від поточної діяльності:

$$\text{Тоб} = 360 / \text{Кобоа} \quad (1.5)$$

6. Строк погашення дебіторської заборгованості розраховується як

відношення між тривалістю звітної періоду та коефіцієнтом оборотності кредиту:

$$T_{об} = 360 / K_{обдз} \quad (1.6)$$

7. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами відображає частку власних оборотних коштів у загальній сумі оборотних активів і визначається за формулою:

$$T_{об} = BOK / OA \quad (1.7)$$

де BOK – власний оборотний капітал.

8. Коефіцієнт забезпечення матеріальних записів власними оборотними коштами. Цей коефіцієнт показує, наскільки фізичні запаси забезпечені власними коштами і не потребують залучення кредитів:

$$K_{змзBOK} = BOK / З \quad (1.8)$$

де З - середньорічна вартість запасів підприємства.

Нормальним є рівень коефіцієнта 60-80%. Деякі автори називають критичне значення 50%.

9. Коефіцієнт рентабельності оборотних активів показує суму прибутку, що припадає на одну гривню оборотних активів, розраховується за формулою:

$$P_{oa} = ЧП / OA \times 100 \quad (1.9)$$

де ЧП – величина чистого прибутку або збитку отриманого підприємством.

Для визначення кількісного впливу окремого фактора на результативні характеристики розглянемо метод факторного аналізу коефіцієнта оборотності оборотних засобів. Це надає вам детальну інформацію про вплив факторів на показник ефективності.

Розширена модель коефіцієнта оборотності оборотних коштів має вигляд:

$$K_{оок} = BP / (BЗ+ДЗ+НВ+ГК+ГП+Т+IOA) \quad (1.10)$$

де BP – виручка від реалізації; BЗ– виробничі запаси; ДЗ – дебіторська заборгованість; НВ– незавершене виробництво; ГК– грошові кошти; ГН –

готова продукція; Т – товари, ІОА – інші оборотні активи.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів за початковий період, розраховується по формулі:

$$Коокум1 = ВРз / (ВЗп+ДЗп+НВп+ГКп+ГПп+Тп+ІОАп) \quad (1.11)$$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів за умови, що виручку підприємство отримає на рівні звітного періоду, а інші показники залишаються на рівні початкового періоду:

$$Коокум2 = ВРз / (ВЗз+ДЗп+НВп+ГКп+ГПп+Тп+ІОАп) \quad (1.12)$$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів за умови, що підприємство отримає виручку, величина запасів буде на рівні звітного періоду, а інші показники залишаються на рівні початкового періоду:

$$Коокум3 = ВРз / (ВЗз+ДЗп+НВп+ГКп+ГПп+Тп+ІОАп) \quad (1.13)$$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів за умови, що підприємство отримає виручку, величина запасів і дебіторська заборгованість будуть на рівні звітного періоду, а інші показники залишаються на рівні початкового періоду:

$$Коокум4 = ВРз / (ВЗз+ДЗп+НВз+ГКп+ГПп+Тп+ІОАп) \quad (1.14)$$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів за умови, що підприємство отримає виручку; величина запасів, дебіторської заборгованості та незавершеного виробництва будуть на рівні звітного періоду, а інші показники залишаються на рівні початкового періоду:

$$Коокум5 = ВРз / (ВЗз+ДЗп+НВз+ГКп+ГПп+Тп+ІОАп) \quad (1.15)$$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів за умови, що підприємство отримає виручку; величина запасів, величина дебіторської заборгованості, незавершеного виробництва, грошових коштів будуть на рівні звітного періоду, а інші показники залишаються на рівні початкового періоду:

$$Коокум6 = ВРз / (ВЗз+ДЗп+НВз+ГКп+ГПп+Тп+ІОАп) \quad (1.16)$$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів за умови, що підприємство отримає виручку; величини запасів, дебіторської заборгованості, незавершеного виробництва, грошових коштів та готової продукції будуть на

рівні звітної періоду, а величина товарів залишиться на рівні початкового періоду:

$$Коокум7 = ВРз / (ВЗз+ДЗп+НВз+ГКп+ГПп+Тп+ІОАп) \quad (1.17)$$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів за звітний період:

$$КоокЗ = ВРз / (ВЗз+ДЗп+НВз+ГКп+ГПп+Тп) \quad (1.18)$$

Окрім аналізу оборотних активів для прийняття правильних управлінських рішень потрібен чіткий аналіз використання необоротних активів.

Метою фінансового менеджменту є забезпечення своєчасного відновлення основних засобів і підвищення ефективності їх використання.

Отже, в результаті викладеного вище матеріалу сформульовано ядро оборотних активів як фонд підприємства, який вкладається у виробничі оборотні фонди та фонди оборотних коштів для забезпечення безперервності процесу виробництва та реалізації продукції. Доведено, що поточна діяльність являє собою сукупність численних важливих зв'язків, без яких неможливий виробничий процес і нормальне функціонування всього підприємства. Проаналізовано показники, що визначають ефективність використання оборотних активів підприємства [81, с.443].

Крім того, для підвищення ефективності використання оперативних основних фондів можна розглядати заходи щодо зменшення потреби в їх фінансуванні та підвищення економічного розвитку підприємства за рахунок раціонального використання його фінансових ресурсів.

#### **1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління активами на підприємстві**

Управління підприємством в умовах невизначеності ринкового середовища необхідно спрямувати на активну його адаптацію до змін, а саме пошук шляхів використання потенційних можливостей ринку з метою реалізації економічних інтересів підприємства. В сучасних умовах

підприємство розвивається не автономно, а в тісному зв'язку з зовнішнім середовищем. На нього весь час впливають фактори, що визначають основні напрямки його діяльності. Оптимальна сукупність всіх факторів і умов має забезпечити ефективне функціонування підприємства і принести максимальний прибуток. Таким чином, для ефективного розвитку підприємствам необхідно розробляти таку стратегію управління активами, яка б гарантувала йому з одного боку найбільш ефективне використання ресурсів і, з іншого, максимальну стійкість від внутрішніх і зовнішніх криз.

Нормативно-правове забезпечення відносин у сфері управління активами на підприємстві слід розглядати в декількох площинах. По-перше, окремого розгляду потребують питання нормативно-правового регулювання формування основних засобів підприємства [69, с.33].

Розглянувши діючі нормативні акти, можна згрупувати та представити їх у вигляді чотирьох рівнів [14; 62]:

I рівень – законодавчий – визначає сутність бухгалтерського обліку, його завдання, основні поняття, що використовуються, порядок регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку. Включає Конституцію України, Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV.

II рівень – нормативний - Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», який регулює методологічні засади ведення обліку основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, та ряд інших П(С)БО.

III рівень – методичний - Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків; Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів; Методичні рекомендації про

застосування реєстрів бухгалтерського обліку; Інші нормативно-правові акти.

IV рівень – організаційний - Наказ про облікову політику підприємства; Робочий план рахунків для обліку необоротних матеріальних активів; Наказ про проведення інвентаризації; посадові інструкції; графіки документообігу та інвентаризації; регламенти бухгалтерських та інших адміністративних служб та порядок організації та реалізації внутрішнього контролю.

Ця група документів формується в рамках системи управління конкретного підприємства.

Важливим законодавчим актом, що регулює облік основних засобів є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [28]. Цей закон визначає правові засади організації ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Податковим кодексом України визначається поняття амортизації, вартості, що амортизується, первісної, ліквідаційної вартості, класифікація основних засобів у залежності від строку їх корисного використання та об'єкти основних засобів, що підлягають амортизації [60].

Вагома роль відводиться П(С)БО 7 «Основні засоби». Це положення визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Зокрема, у даному документі наводяться критерії визнання об'єкта основних засобів активом, прописані методи оцінки, переоцінки та амортизації основних засобів, врегульовано формування інформації про зменшення корисності та вибуття основних засобів, а також порядок розкриття інформації про них у примітках до фінансової звітності.

Важливим документом з обліку основних засобів є Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, яка

встановлює єдині вимоги щодо порядку проведення інвентаризацій основних засобів установами і організаціями, визначає завдання інвентаризації, наводить терміни проведення та перелік активів щодо яких є обов'язкова інвентаризація.

До переліку важливих нормативних документів з обліку основних засобів належать Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, що також наводять класифікацію основних засобів, визначають методологічні особливості обліку надходження, ремонту, поліпшення, переоцінки, вибуття, амортизації основних засобів та облік основних засобів в оренді.

У додатку до методичних рекомендацій наводяться типові кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку операцій з такими активами.

Організаційний рівень регулювання обліку основних засобів на рівні самого підприємства передбачає регулювання, яке здійснюється шляхом формування наказу про облікову політику. Слід пам'ятати, що коли здійснюється переоцінка окремого об'єкта основних засобів, то переоцінці підлягають всі об'єкти цієї групи основних засобів одночасно, щоб уникнути вибіркової переоцінки активів і відображення достовірної інформації у фінансовій звітності.

Необхідно зауважити, що оборотні активи є досить складною та важливою економічною категорією. Зокрема, згідно з НП(С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», оборотні активи – це гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу [52].

Як економічна категорія оборотні активи – це сукупність економічних ресурсів підприємства, що знаходяться в постійному кругообігу, Бухгалтер змінюють свою матеріальну форму впродовж одного операційного циклу (одного року) та в повному обсязі переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції [2].

Основні компоненти нормативно-правового забезпечення щодо регулювання обліково-аналітичного та управлінського процесу оборотних активів підприємства представлено у табл. 1.9.

Таблиця 1.9

Основні компоненти нормативно-правового забезпечення щодо регулювання обліково-аналітичного та управлінського процесу оборотних активів підприємства

| Назва нормативно-правового документа                                                                                                                                        | Сутність нормативно-правового документу                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [60]                                                                                                                                 | Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності. Це Положення (стандарт) застосовується з урахуванням особливостей оцінки та розкриття інформації щодо дебіторської заборгованості, встановлених іншими положеннями бухгалтерського обліку.           |
| П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» [61]                                                                                                                                       | Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.                                                                                                                                                                                                             |
| П(С)БО 30 «Біологічні активи» [62]                                                                                                                                          | Визначає методичні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи й сільськогосподарську продукцію та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.                                                                                  |
| НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [52]                                                                                                                    | Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. Норми цього Положення (стандарту) варто застосовувати до фінансової звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (далі – підприємства) усіх форм власності (крім бюджетних установ) і консолідованої фінансової звітності. |
| П(С)БО 9 «Запаси» [63]                                                                                                                                                      | Визначає методичні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі – підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ).                                      |
| Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, від 18.03.2014 р. [64] | Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб.                                                                          |

На нашу думку, складність та висока дискусійність щодо трактування економічної сутності оборотних активів підприємства потребують більш ґрунтовного та централізованого нормативно-правового регулювання та закріплення в межах відповідного законодавчого поля.

Міжнародний досвід ведення господарської діяльності показує, що конкурентна боротьба йде не стільки за володіння матеріальними чи нематеріальними цінностями, скільки за здатність до розробки та впровадження інновацій організаційного, комерційного і технологічного характеру.

Ефективне стратегічно орієнтоване функціонування суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки неможливе без використання активів у різних їх формах. Вагомою умовою забезпечення такої ефективності є управління активами. Ефективне управління активами як цілісної сукупності ресурсів дозволить суб'єкту господарювання активізувати процеси виробництва та використання інновацій на підприємстві [50, с.116].

Поряд з обліковим, аналітичне забезпечення створює необхідні передумови для прийняття виважених та своєчасних рішень щодо формування складу, структури активів, їх руху та використання. Аналіз господарської діяльності проводиться з використанням системи економічної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень. Будь-яка методика аналізу передбачає інформаційні потреби, а не наявний інформаційний ресурс. Якщо чинна інформаційна база не допомагає проводити якісний економічний аналіз через нестачу чи необ'єктивність даних, необхідну та достатню інформацію треба отримати будь-якими способами [81, с.443].

Так обліково-аналітична інформація є основою для прийняття рішень з організації, планування й регулювання господарської діяльності підприємства. Особливості облікової інформації залежать від виду обліку, форми бухгалтерського обліку, від методів формування інформації, а при

машинній обробці – алгоритму виконання господарських операцій. Лише на основі якісної оцінки регламентованої інформації можна визначати її необхідність, а за характеристиками цієї інформації розглядати варіанти її достатності тощо [68, с.55].

Особливістю облікової (бухгалтерської) інформації є її точність. Вона відображає події, що відбулися в минулих періодах. Тому її якість залежить від того, наскільки можливо зменшити розрив між подіями, що вже відбулися, і відображенням їх у бухгалтерському обліку на підставі первинних документів. Аналітична інформація відрізняється від облікової. Дані для аналізу беруть з одного або кількох джерел економічної інформації (планової, облікової, нормативної, прогнозної). Первинне формування такої інформації залежить від різних причин, основними з яких слід вважати вид аналізу господарської діяльності, а також цілі аналізу та його завдання. Облікова та аналітична інформація мають бути релевантними, тобто відповідати вимогам розв'язання відповідних функціональних управлінських завдань [41, с.139].

При розробці методики комплексного ретроспективного аналізу активів слід обов'язково враховувати напрями використання відповідної аналітичної інформації.

Основні джерела інформації, що використовуються для аналізу активів, подано у табл. 1.10.

У наш час інформаційна база економічного аналізу активів багатогранна, це і нормативна документація, і бухгалтерська, і маркетингова і т. і. Кожній задачі економічного аналізу активів відповідає своя інформаційна база, що необхідно враховувати при здійсненні процедур економічного аналізу. Оцінка якості інформації, використовуваної в аналізі активів свідчить про те, що найбільш повно всім вимогам, висунутим до інформаційного забезпечення активів, відповідають: нормативна документація, первинні документи з обліку активів, бухгалтерська, податкова, статистична звітність, прогнозно-фінансова документація.

Таблиця 1.10

Основні джерела інформації, що використовуються для  
аналізу активів підприємства [41]

| Джерела інформації                               | Перелік документів                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Нормативно-правові акти                          | Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкція по його застосуванню                  |
| Внутрішньогосподарська документація              | Робочий план рахунків бухгалтерського обліку, наказ про облікову політику підприємства, накази про призначення комісії щодо операцій з матеріальними активами, дані про зміну інтелектуального капіталу, дані про величину (вартість) нематеріальних активів у вартості придбаних підприємств                                            |
| Первинні документи з обліку матеріальних активів | Акт уведення в господарський оборот об'єкта права власності у складі матеріальних активів, інвентарна картка обліку об'єкта права власності у складі матеріальних активів, Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права власності у складі матеріальних активів; інвентаризаційний опис об'єктів права власності у складі матеріальних активів |
| Бухгалтерська, податкова, статистична звітність  | Баланс (Звіт про фінансовий стан): форма № 1, Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід): форма № 2, Звіт про рух грошових коштів: форма № 3 (за прямим методом) і форма № 3-н (за непрямим методом), Звіт про власний капітал: форма № 4, Примітки до фінансової звітності: форма № 5                                      |
| Технічна та технологічна документація            | Відомості технічного стану матеріальних активів, технологічні карти, карти бізнес-процесів                                                                                                                                                                                                                                               |
| Прогнозно-фінансова документація                 | Бізнес-плани, техніко-економічне обґрунтування, листи котирувань, дані про емісію цінних паперів                                                                                                                                                                                                                                         |
| Контрольно-вимірювальна документація             | Аудиторські висновки, акти проведення інвентаризацій, акти податкових та інших перевірок                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Маркетингова інформація                          | Дані маркетингових досліджень, інформація ЗМІ                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Програмне забезпечення                           | Ліцензії, програмне забезпечення, бази даних                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Інша інформація                                  | Інформація, отримана з інтернет-ресурсів, дані консалтингових компаній, інсайдерська інформація                                                                                                                                                                                                                                          |

Таким чином, сучасні економічні умови господарювання характеризують активи як один з найважливіших факторів виробництва продукції і підвищення ефективності діяльності підприємства. Тому раціональне управління активами буде сприяти виведенню підприємства з кризової ситуації.

## Висновки до розділу 1

За результатами проведеного дослідження теоретичних основ управління активами підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що актив – це ресурс, використання якого може збільшити майбутні економічні вигоди. Це включає всі матеріальні активи, нематеріальні активи та наявні кошти, якими володіє компанія на даний момент часу. Активи підприємства поділяються на оборотні та необоротні активи. Оборотні засоби є частиною майна підприємства, яка відображається в матеріально-виробничих запасах, непогашених рахунках, грошових коштах і фінансових інвестиціях. Необоротні активи входять до складу майна підприємства, неодноразово беруть участь у процесі господарської діяльності і переносять свою вартість на готову продукцію шляхом нарахування амортизаційних відрахувань.

2. Встановлено, що активи визначаються у грошовій сумі на основі конкретної бази оцінки та відображаються на балансі. Коли компанія готує баланс, вона зазвичай вважає його базовою вартістю, тобто початковою вартістю, відображеною в сумі грошей, яку компанія заплатила за актив під час придбання активу. При цьому зазначений кошторис може комбінуватися з іншими кошторисами в залежності від призначення даного ресурсу.

3. Обґрунтовано, що основним завданням довгострокового управління активами є забезпечення своєчасного оновлення основних засобів та підвищення ефективності їх використання. Можливості оперативного управління основними засобами незначні. І навпаки: політика управління оборотними активами характеризується високою маневреністю, можливістю активно впливати на їх розмір, склад, структуру, оборотність, ліквідність і прибутковість. Для повного і своєчасного забезпечення потреби в оборотних коштах в рамках фінансово-господарської діяльності підприємства діє система фінансування оборотних коштів.

4. Узагальнено, що управління оборотними активами в більшості

випадків зводиться, з одного боку, до визначення достатнього рівня та обґрунтованої структури оборотних активів (підходів до формування оборотних активів), а з іншого – до визначення обсягу та структури джерел їх фінансування (стратегії управління оборотним капіталом). Результати діагностики поточної діяльності дозволяють правильно планувати та контролювати поточну діяльність. З цього аспекту в роботах, присвячених управлінню оборотними активами, основними показниками ефективності використання оборотних активів є коефіцієнт оборотності оборотних активів, тривалість обороту оборотних активів, коефіцієнт завантаження оборотних активів, рентабельність оборотні активи, абсолютне і відносне вивільнення оборотних коштів.

5. Обґрунтовано, що метою фінансового менеджменту є забезпечення своєчасного відновлення основних засобів та підвищення ефективності їх використання. Суть оборотних активів було сформульовано як кошти підприємства, вкладені в діючі засоби виробництва та робоче обладнання для забезпечення безперервності процесу виробництва та реалізації продукції. Доведено, що поточна діяльність являє собою сукупність численних важливих зв'язків, без яких неможливий виробничий процес і нормальне функціонування всього підприємства. Проаналізовано показники, що визначають ефективність використання оборотних активів підприємства.

6. Доведено, що сучасні умови господарювання характеризують активи як один із найважливіших факторів виробництва продукції та підвищення ефективності підприємства. Тому раціональне управління діяльністю допоможе підприємству вийти з кризової ситуації. Тому інформаційне забезпечення аналізу активів потребує подальшого вдосконалення з урахуванням визначених завдань системи управління.

## РОЗДІЛ 2

### АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТОВ «МЛИН-КО»

#### 2.1. Організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства

Підприємство було засноване ще до Великої Вітчизняної війни. До 1941 року було утворено підприємство «Заготзерно», основним напрямком діяльності якого була заготівля зернових. Протягом 1948-1960 рр. велося будівництво складських приміщень та введення їх в експлуатацію. Це призвело до того, що значно збільшилась можливість підприємства в об'ємах зберігання та доведення до базисних норм зерна. На початку 60-х років вводяться в експлуатацію механізовані завантаження та розвантаження зерна в частині складів. В 1977 році до підприємства приєднали млин-завод. Остаточну реконструкцію та модернізацію млин-завод здійснив в період 1978-1984 років з плановою продуктивністю переробки 100 тон зерна за добу.

У 1997 р. існуюче підприємство перейшло у підпорядкування ВАТ «Житомирське КХП». І вже 29 березня 2001 року було засновано Закрите акціонерне товариство «Житомир-Борошно» на базі ВАТ «Житомирський комбінат хлібопродуктів». З 2012 року підприємство перейменоване на ТОВ «МЛИН-КО».

Товариство є правонаступником за всіма правами та обов'язками Відкритого акціонерного товариства «Житомирська реалізаційна база хлібопродуктів», заснованого відповідно до наказу регіонального відділення фонду державного майна України по Житомирській області від 18.05.1998 р. № 107-ВАТ шляхом перетворення державного підприємства «Житомирська реалізаційна база хлібопродуктів» у товариство з обмеженою відповідальністю згідно з Законом України «Про приватизацію державного

майна» від 19 лютого 1997р. № 89/97-ВР, «Про особливості приватизації майна в АПК» № 290/96-ВР від 10.07.96р. та «Порядком перетворення у процесі приватизації державних, орендних підприємств і підприємств із змішаною формою власності у відкриті акціонерні товариства», затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 11 вересня 1996р. №1099, і зареєстрованого Житомирською районною державною адміністрацією 26 травня 1998 року, за номером 46, ідентифікаційний код № 00954047. За рішенням зборів акціонерів від 19.09.2012 р. підприємство було перейменовано у ТОВ «МЛИН-КО».

Організаційно-правова характеристика підприємства ТОВ «МЛИН-КО» наведена у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

## Організаційно-правова характеристика підприємства ТОВ «МЛИН-КО»

| Зміст необхідних відомостей        | Інформація                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Повне найменування юридичної особи | ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ МЛИН-КО                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Скорочена назва                    | ТОВ «МЛИН-КО»                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Статус юридичної особи             | Не перебуває в процесі припинення                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Код ЄДРПОУ                         | 39497890                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Дата реєстрації                    | 19.09.2012 р.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Уповноважені особи                 | Шавловський Сергій Миколайович                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Розмір статутного капіталу         | 500,00 грн.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Організаційно-правова форма        | Товариство з обмеженою відповідальністю                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Види діяльності                    | Основний:<br>10.61 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості<br>Інші:<br>46.11 Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами<br>46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин<br>46.90 Неспеціалізована оптова торгівля |
| Місцезнаходження юридичної особи   | Україна, 10029, Житомирська область, місто Житомир, вулиця Лесі Українки, будинок 63, квартира 11                                                                                                                                                                                                                                                               |

Отже, компанія ТОВ «МЛИН-КО» зареєстрована 19.09.2012 р. за юридичною адресою: Україна, 10029, Житомирська область, місто Житомир,

вулиця Лесі Українки, будинок 63, квартира 11. Керівником організації є Шавловський Сергій Миколайович. Розмір статутного капіталу складає 500,00 грн. На момент останнього оновлення даних 16.11.2023 р. стан організації - не перебуває в процесі припинення.

ТОВ «МЛИН-КО» є підприємницьким господарським товариством, що підпорядковується зборам акціонерів, і створено відповідно до Конституції України, Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, «Про власність», «Про цінні папери і фондову біржу», «Про зовнішньоекономічну діяльність» та інших нормативноправових актів.

ТОВ «МЛИН-КО» випускається основний вид продукції – борошно пшеничне 1 та 2 гатунків та борошно житнє. Основний напрямок діяльності – заготівля зернових та централізовані поставки борошна по Житомирській області.

На сьогодні підприємство ТОВ «МЛИН-КО» має колективну форму власності, яка передбачає, що суб'єкт господарювання діє на основі колективної власності. Перевага цієї форми власності в тому, що можна акумулювати більшу суму коштів при необхідності, а недоліком є те, що не всі власники можуть брати участь в управлінні підприємством.

Підприємство ТОВ «МЛИН-КО» займає територію близько 5 га, на якій знаходиться одинадцять складів для зберігання хлібопродуктів, як сипучих, так і тарних, загальною місткістю 30,9 тис. тон. Крім того, на ст. Кодня Південно-Західної З.Д. за 25 км від м.Житомир знаходяться зернові склади загальною місткістю 4,4 тис. тон. По вул. Перемоги, 84 в м. Житомир знаходиться борошномельний цех, який має гнучку систему виробництва, можливий помел пшениці і жита на борошно.

ТОВ «МЛИН-КО» створено з метою здійснення підприємницької діяльності для отримання прибутку в інтересах акціонерів Товариства, а також його працівників.

Предметом діяльності ТОВ «МЛИН-КО» є:

- закупівля сільськогосподарської продукції, зерна, дикорослих плодів і

ягід у юридичних та фізичних осіб;

- зберігання, переробка та реалізація сільськогосподарської продукції, зерна, лікарських трав і рослин, грибів, ягід і т.п.;

- здійснення зовнішньоекономічної діяльності в порядку встановленому чинним законодавством України;

- надання послуг по ремонту вагового обладнання;

- розробка, виробництво і реалізація товарів для тварин;

- оптова та роздрібна торгівля;

- торгівля алкогольними напоями та тютюновими виробами;

- посередницькі послуги;

- виробництво і реалізація товарів виробничо-технічного призначення та їх складування;

- внутрішні та міжнародні перевезення пасажирів повітряним, річковим, морським, залізничним та автомобільним транспортом;

- надання транспортно-експедиційних послуг при перевезеннях зовнішньоторговельних і транзитних вантажів.

Для здійснення зазначених у Статуті видів діяльності, які підлягають режиму ліцензування, ТОВ «МЛИН-КО» отримує відповідну ліцензію у встановленому законодавством України порядку.

Організаційна структура ТОВ «МЛИН-КО» передбачає підпорядкування керівників структурних підрозділів голові правління товариства (рис. 2.1).

Компетенція працівників виконавчих органів управління на підприємстві визначається посадовими інструкціями.

Директор представляє компанію у всіх установах і організаціях, вирішує самостійно всі питання діяльності фірми, розпоряджається майном підприємства, укладає договори, видає накази і розпорядження, обов'язкові до виконання всіма працівниками підприємства, відповідно до трудового законодавства приймає і звільняє працівників, застосовує заходи заохочення і накладає стягнення на працівників підприємства, відкриває в банках рахунку підприємства. Директор несе в межах своїх повноважень повну

відповідальність за діяльність фірми, забезпечення схоронності товарно-матеріальних цінностей, коштів і іншого майна підприємства.

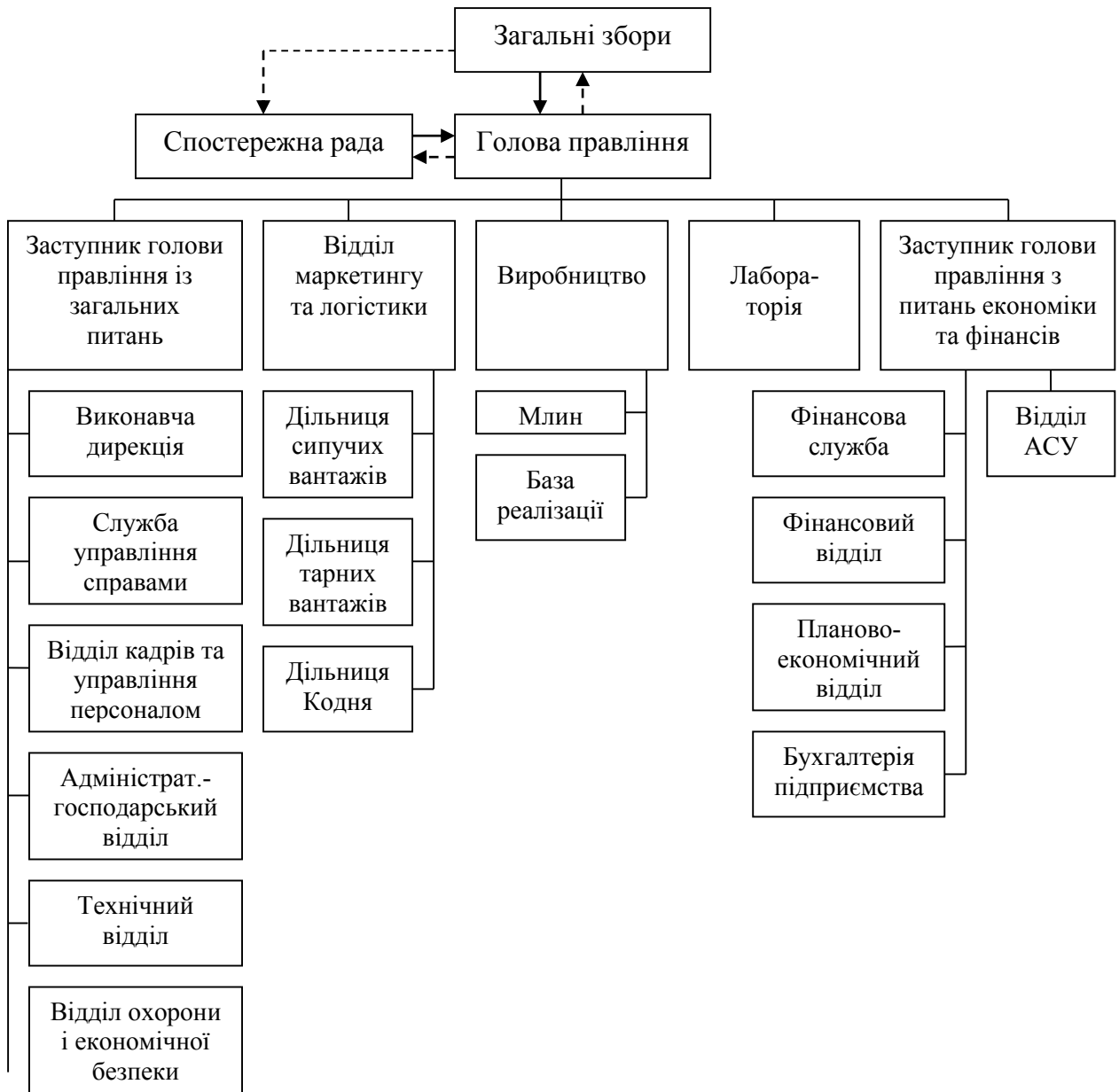


Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «МЛИН-КО»

Виробничий процес підприємства – це сукупність складних основних процесів: базовий, допоміжний та сервісний відділи підприємства можуть вчасно звільнити встановлену продукцію та надати якісні послуги.

В основі лежать три основні напрями:

- заготівельна діяльність;
- борошномельне виробництво;
- фасування та відвантаження готової продукції.

ТОВ «МЛИН-КО» – підприємство, що активно закуповує злакові, бобові та олійні культури на теренах Північної та Центральної України. Приймають зерно, що відповідає базовим показникам, а також зерно з вищими показниками вологості та/або смітної домішки з подальшою його доробкою до бази за рахунок покладавця. В наявності є власний автопарк в кількості 16 єврозерновозів.

ТОВ «МЛИН-КО» цілорічно купує пшеницю, ячмінь, а також кукурудзу. Приймає протягом маркетингового року сою без ГМО, а також сою з ГМО. В залежності від ринкових умов та особливостей сезону купує жовтий горох. Цілорічно закуповує ріпак та соняшник.

Оплата у розмірі 80% здійснюється протягом 2-х банківських днів з моменту поставки товару. Решту суми ТОВ «МЛИН-КО» оплачує після реєстрації ПДВ та отримання оригіналів документів. Також можлива передоплата у розмірі 80% від вартості законтрактованої партії.

Компанія ТОВ «МЛИН-КО» сьогодні це не лише сучасний елеваторний комплекс, це також і чотири передові, у своїх напрямках, компанії. Мета яких – щодня, крок за кроком полегшувати життя українського фермера.

Завдяки зусиллям, важкій праці та колосальним капіталовкладенням власника, підприємство ТОВ «МЛИН-КО» поступово змінюється. Були відремонтовані зерносховища, придбано нове зерносушильне та очисне устаткування. Підприємство розпочало надавати послуги фермерам з приймання, очищення, сушіння, зберігання та відвантаження сільськогосподарських культур, а також приєдналося до експортної діяльності. В 2019 році елеватор отримав статус маршрутного. Згодом, підприємство, одне з перших в Україні, успішно пройшло аудит та отримало сертифікат ISCC. Окрім того, виробнича лабораторія ТОВ «МЛИН-КО» є сертифікованою у системі управління безпечністю харчових продуктів на переробку та зберігання зернових, бобових та олійних культур. Власник ТОВ «МЛИН-КО» вкладає великі кошти в створення комфортних умов праці, а також у масштабні реконструкції комбінату.

## 2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства

Діагностика фінансово-економічного стану підприємства – це процес аналізу фінансового стану об'єкта, за допомогою якого встановлюються проблеми його функціонування та причини їх виникнення для забезпечення нормальної господарської діяльності підприємства ТОВ «МЛИН-КО».

Метою діагностики фінансово-економічного стану підприємства ТОВ «МЛИН-КО» повинна бути оцінка динаміки розвитку підприємства та пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Проводити фінансово-економічну діагностику стану підприємства пропонують в двох напрямках:

1) фінансове та техніко-економічне діагностування з економічної точки зору, що передбачає періодичне дослідження відповідних аспектів стану підприємства з метою уточнення тенденцій розвитку всіх видів діяльності, положення в траєкторії життєвого циклу і потім прийняття економічно і соціально обґрунтованих рішень для корегування;

2) організаційне діагностування як система методів, прийомів і методик проведення досліджень для визначення цілей функціонування господарюючого суб'єкта, способу їх досягнення, виявлення проблем і вибору варіанту їх вирішення.

Застосування підприємством ТОВ «МЛИН-КО» наданих діагностичних процедур дозволить оцінювати не лише наслідки прийняття поточних і стратегічних рішень, але й визначати можливі перспективи його розвитку. Вчасно й правильно проведена діагностика фінансово-економічного стану дозволить підприємству ТОВ «МЛИН-КО» запобігти кризового стану та забезпечить високий рівень економічної безпеки.

Основні економічні показники діяльності підприємства ТОВ «МЛИН-КО» представлено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

## Основні економічні показники діяльності ТОВ «МЛИН-КО»

| Показники                                             | Роки    |         |          | 2022 р. до 2020 р. |        |
|-------------------------------------------------------|---------|---------|----------|--------------------|--------|
|                                                       | 2020 р. | 2021 р. | 2022 р.  | +, –               | %      |
| Чистий дохід, тис. грн.                               | 173674  | 202216  | 277481   | 103807             | 59,77  |
| Валовий прибуток, тис. грн.                           | 22036   | 27846   | 23847    | 1811               | 8,22   |
| Чистий прибуток, тис. грн.                            | 5206    | 5116    | 4494     | -712               | -13,68 |
| Середньорічна вартість активів, тис. грн.             | 76218,5 | 95863,5 | 115789,0 | 39570,5            | 51,92  |
| Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн. | 23334,0 | 33656,0 | 45095,5  | 21761,5            | 93,26  |
| Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.   | 52884,5 | 62207,5 | 70693,5  | 17809,0            | 33,68  |
| Середньооблікова чисельність працівників, осіб        | 167     | 176     | 171      | 4                  | 2,40   |
| Фондовіддача, грн.                                    | 7,44    | 6,01    | 6,15     | -1,29              | -17,33 |
| Фондомісткість                                        | 0,02    | 0,02    | 0,02     | 0,00               | 7,81   |
| Фондоозброєність, тис. грн /ос.                       | 139,72  | 191,23  | 263,72   | 123,99             | 88,74  |
| Продуктивність праці, тис. грн. /ос.                  | 1039,96 | 1148,95 | 1622,70  | 582,73             | 56,03  |
| Коефіцієнт оборотності оборотних активів              | 3,28    | 3,25    | 3,93     | 0,64               | 19,52  |

За результатами проведеного аналізу визначено, що у 2020 р. сукупні обсяги чистого доходу підприємства ТОВ «МЛИН-КО» мали значення на рівні 173674 тис.грн. У 2022 р. зафіксовано зростання обсягів господарської діяльності (чистого доходу) на 103807 тис.грн., або на 59,77 %, що становило 277481 тис.грн. Валовий прибуток, який відображає різницю між чистим доходом та собівартістю реалізованої продукції, відповідно збільшився за досліджуваний період на 1811 тис.грн., або на 8,22 %, що складало 23847 тис.грн. у 2022 р. Також встановлено, що операційна діяльність ТОВ «МЛИН-КО» є прибутковою, однак, потрібно зауважити, що компанія визначалася зниженням чистої прибутковості у 2022 р. Загальний обсяг чистого фінансового результату становив 4494 тис.грн., що на 712 тис.грн., або на 13,68 % менше, ніж у 2020 р.

Майновий стан компанії ТОВ «МЛИН-КО» був достатньо стійким протягом досліджуваного періоду. Отже, середньорічна вартість активів

підприємства у 2022 р. зросла на 39570,5 тис.грн., або на 51,92 %, що сягало значення 115789,0 тис.грн. Водночас, в структурі активів найбільшу питому частку займали оборотні активи, середньорічна вартість яких становила 70693,5 тис.грн., що на 17809,0 тис.грн., або на 33,68 % більше, ніж у 2020 р. Середньорічна вартість необоротних активів, також, збільшилась на 21761,5 тис.грн., або на 93,26 %, що становило 45095,5 тис.грн.

Аналіз показав, що у 2022 р. встановлено певне скорочення значення показника фондівдачі, а саме на 1,29 грн., або на 17,33 %, що становило 6,15 грн. Фондоозброєність у ТОВ «МЛИН-КО» відзначалась позитивним та вагомим значенням, що засвідчує достатню ефективність використання основного капіталу ТОВ «МЛИН-КО». У 2022 р. продуктивність праці на підприємстві ТОВ «МЛИН-КО» мала значення на рівні 1622,70 грн./людину, що на 582,73 тис.грн., або на 56,03 % більше, ніж у 2020 р.

Для здійснення господарської діяльності кожне підприємство повинно мати певне майно, котре належить йому на правах власності чи володіння. Все майно, яке належить підприємству і яке відображено в його балансі, називається його активами.

Фінансовий стан підприємства в значній ступені залежить від доцільності та правильності вкладення фінансових ресурсів в активи. В процесі функціонування підприємства ТОВ «МЛИН-КО» величина активів і їх структура постійно змінюються. Характеристику про якісні зміни в структурі майна та його джерел можна отримати за допомогою вертикального та горизонтального аналізу звітності.

На практиці нерідко об'єднують горизонтальний і вертикальний аналіз, тобто будують аналітичні таблиці, які характеризують як структуру майна підприємства ТОВ «МЛИН-КО» та їх джерел, так і динаміку окремих його показників.

В активі балансу відображаються, з одного боку, виробничий потенціал, який забезпечує можливий для здійснення основної (операційної) діяльності підприємства, а з іншого боку, активи, які створюють умови для здійснення

інвестиційної і фінансової діяльності.

Характеристика майна підприємства ТОВ «МЛИН-КО» та джерел його формування за балансом представлена у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Характеристика майна підприємства ТОВ «МЛИН-КО»  
та джерел його формування за балансом

| Показники                                    | 2020 р.      |        | 2021 р.      |        | 2022 р.      |        | 2022 р. до 2020 р. |                 |        |
|----------------------------------------------|--------------|--------|--------------|--------|--------------|--------|--------------------|-----------------|--------|
|                                              | тис.<br>грн. | %      | тис.<br>грн. | %      | тис.<br>грн. | %      | +, –               | %               | п.с.   |
| Активи                                       |              |        |              |        |              |        |                    |                 |        |
| 1. Необоротні активи:                        | 23134        | 29,83  | 44178        | 38,69  | 46013        | 39,11  | 22879              | 98,90           | 9,28   |
| в т.ч. основні засоби                        | 21640        | 27,90  | 42267        | 37,02  | 45128        | 38,36  | 23488              | 108,54          | 10,45  |
| 2. Оборотні активи                           | 54413        | 70,17  | 70002        | 61,31  | 71385        | 60,67  | 16972              | 31,19           | -9,49  |
| в т.ч. запаси                                | 28281        | 36,47  | 16633        | 14,57  | 26049        | 22,14  | -2232              | -7,89           | -14,33 |
| дебіторська заборгованість                   | 17155        | 22,12  | 45924        | 40,22  | 42952        | 36,51  | 25797              | 150,38          | 14,38  |
| грошові кошти                                | 7346         | 9,47   | 4334         | 3,80   | 1433         | 1,22   | -5913              | -80,49          | -8,25  |
| Пасиви                                       |              |        |              |        |              |        |                    |                 |        |
| 1. Власний капітал                           | 24189        | 31,19  | 29187        | 25,56  | 33297        | 28,30  | 9108               | 37,65           | -2,89  |
| в т.ч. зареєстрований капітал                | 7869         | 10,15  | 7879         | 6,90   | 7879         | 6,70   | 10                 | 0,13            | -3,45  |
| нерозподілений прибуток                      | 14724        | 18,99  | 19757        | 17,30  | 24074        | 20,46  | 9350               | 63,50           | 1,47   |
| 2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення | 425          | 0,55   | 18674        | 16,35  | 18551        | 15,77  | 18126              | у 42,64<br>р.б. | 15,22  |
| 3. Поточні зобов'язання і забезпечення       | 52935        | 68,26  | 66320        | 58,08  | 65809        | 55,93  | 12874              | 24,32           | -12,33 |
| Баланс                                       | 77549        | 100,00 | 114181       | 100,00 | 117657       | 100,00 | 40108              | 51,72           | х      |

В ході проведеної діагностики визначено, що загальна вартість майна компанії ТОВ «МЛИН-КО» у 2022 р. становила 117657 тис.грн., що на 40108 тис.грн., або на 51,72 % більше, ніж у 2020 р. Також, вартість необоротних активів компанії складала 46013 тис.грн. (39,11 % частки в активах), а оборотних активів – 71385 тис.грн. (60,67 % частки в активах). ТОВ «МЛИН-КО» відзначалося достатньо вагомою часткою основних засобів в структурі

активів, а саме 38,36 % та досить вагомою часткою дебіторської заборгованості, а саме 36,51 %.

Аналіз пасивів ТОВ «МЛИН-КО» показав, що власний капітал компанії становив питому вагу в обсязі 28,30 % структури загальних зобов'язань, а поточні зобов'язання і забезпечення зафіксовані на рівні 55,93 % структури. Вартість зареєстрованого капіталу ТОВ «МЛИН-КО» була практично сталою на рівні 7879 тис.грн. Довгострокові зобов'язання і забезпечення складали 18551 тис.грн., що на 18126 тис.грн., або у 42,64 рази більше, ніж у 2020 р. Поточні зобов'язання і забезпечення становили 65809 тис.грн., що на 12874 тис.грн., або на 24,32 % більше, ніж у 2020 р. ТОВ «МЛИН-КО» володіло певною сумою нерозподіленого прибутку, а саме 24074 тис.грн. у 2022 р., що на 9350 тис.грн., або на 63,50 % більше, ніж у 2020 р.

Прибуток формується на мікрорівні, і на нього, як на фінансовий показник роботи підприємства, що відображається в бухгалтерському обліку і офіційній звітності, впливає встановлений державою порядок формування витрат на виробництво продукції (робіт, послуг); обчислення і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг); визначення прибутку і витрат від інших видів діяльності; розрахунок загального (валового) прибутку. Величина прибутку і рівень рентабельності залежать від обсягу операційної, інвестиційної та фінансової діяльності ТОВ «МЛИН-КО». Показники прибутковості характеризують всі напрями господарювання підприємства.

У зростанні прибутку зацікавлені як підприємство, так і держава. Розмір прибутку залежить не тільки від ефективності діяльності підприємства, а й від чинників макроекономічного характеру. З метою підвищення ефективності управління прибутковістю ТОВ «МЛИН-КО» необхідно систематично здійснювати аналіз формування, розподілу та використання прибутку. Результати аналізу фінансових результатів мають важливе значення не тільки для підприємства ТОВ «МЛИН-КО», а й для зовнішніх користувачів.

Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «МЛИН-КО» проаналізовано у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Механізм формування фінансових результатів діяльності  
підприємства ТОВ «МЛИН-КО», тис.грн.

| Показники                                                      | Роки    |         |         | 2022 р. до 2020 р. |        |
|----------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|--------------------|--------|
|                                                                | 2020 р. | 2021 р. | 2022 р. | +, –               | %      |
| Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) | 173674  | 202216  | 277481  | 103807             | 59,77  |
| Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)   | 151638  | 174370  | 253634  | 101996             | 67,26  |
| Валовий прибуток                                               | 22036   | 27846   | 23847   | 1811               | 8,22   |
| Інші операційні доходи                                         | 4479    | 866     | 5991    | 1512               | 33,76  |
| Адміністративні витрати                                        | 4895    | 6177    | 6412    | 1517               | 30,99  |
| Витрати на збут                                                | 3658    | 6926    | 8115    | 4457               | 121,84 |
| Інші операційні витрати                                        | 2081    | 2811    | 1020    | -1061              | -50,99 |
| Фінансовий результат від операційної діяльності                | 15881   | 12798   | 14291   | -1590              | -10,01 |
| Фінансові витрати                                              | 9434    | 6971    | 9797    | 363                | 3,85   |
| Фінансовий результат до оподаткування                          | 6447    | 5827    | 4494    | -1953              | -30,29 |
| Чистий фінансовий результат                                    | 5206    | 5116    | 4494    | -712               | -13,68 |

Аналіз засвідчує, що у 2022 р. спостерігалось зменшення рівня чистого доходу від реалізації продукції ТОВ «МЛИН-КО» на 103807 тис.грн., або на 59,77 %, що становило 277481 тис.грн. Також, собівартість реалізованої продукції збільшилась на 101996 тис.грн., або на 67,26 %, що складало 253634 тис.грн. Величина валового прибутку ТОВ «МЛИН-КО» складала 23847 тис.грн., що на 1811 тис.грн., або на 8,22 % більше, ніж у 2020 р.

Аналіз засвідчив, що у 2022 р. зафіксовано підвищення рівня адміністративних витрат на 1517 тис.грн., або на 64,99 % та витрат на збут на 4457 тис.грн., або на 121,84 %, що становило 6412 тис.грн. та 8115 тис.грн. відповідно.

Фінансовий результат від операційної діяльності ТОВ «МЛИН-КО» скоротився на 1590 тис.грн., або на 10,01 %, що становило 14291 тис.грн.

Підприємство є платником податку на прибуток. ТОВ «МЛИН-КО» характеризувалося позитивним значенням чистого фінансового результату у 2022 р., в сумі 4494 тис.грн., що на 712 тис.грн., або на 13,68 % менше, ніж у 2020 р.

Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства ТОВ «МЛИН-КО» представлена у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка показників оцінки фінансового стану  
підприємства ТОВ «МЛИН-КО»

| Показники                                     | Роки    |         |         | 2022 р. до 2020 р. |                |
|-----------------------------------------------|---------|---------|---------|--------------------|----------------|
|                                               | 2020 р. | 2021 р. | 2022 р. | +, –               | %              |
| Коефіцієнт загальної ліквідності              | 1,03    | 1,06    | 1,08    | 0,06               | 5,53           |
| Коефіцієнт абсолютної ліквідності             | 0,14    | 0,07    | 0,02    | -0,12              | -84,31         |
| Чистий оборотний капітал,<br>тис.грн.         | 1478    | 3682    | 5576    | 4098               | у 2,77<br>р.б. |
| Коефіцієнт автономії                          | 0,31    | 0,26    | 0,28    | -0,03              | -9,27          |
| Коефіцієнт фінансової залежності              | 3,21    | 3,91    | 3,53    | 0,33               | 10,22          |
| Коефіцієнт фінансової стійкості               | 0,45    | 0,34    | 0,39    | -0,06              | -12,93         |
| Коефіцієнт оборотності активів                | 2,28    | 2,11    | 2,39    | 0,12               | 5,05           |
| Коефіцієнт оборотності власного<br>капіталу   | 8,01    | 7,58    | 8,88    | 0,87               | 10,88          |
| Рентабельність господарської<br>діяльності, % | 3,97    | 3,06    | 1,67    | -2,30              | x              |
| Рентабельність власного капіталу,<br>%        | 24,01   | 19,17   | 14,38   | -9,63              | x              |
| Рентабельність продукції, %                   | 8,42    | 7,86    | 3,48    | -4,94              | x              |

Таким чином, можна зауважити, що компанія ТОВ «МЛИН-КО» характеризувалася достатньо суперечливим значенням окремих показників фінансового стану у 2022 р. Встановлено, що коефіцієнт загальної ліквідності при нормативному значенні більше 1 у 2022 р. збільшився на 0,06 пункти до значення 1,08, яке сформовано в межах нормативу. Водночас, коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризувався незадовільним та низьким значенням на рівні 0,02, що доводить незадовільний стан платоспроможності ТОВ «МЛИН-КО» у 2022 р. Підприємство ТОВ «МЛИН-КО» здійснювало господарську діяльність у 2022 р. ефективно, про що свідчать значення показників рентабельності.

### 2.3. Оцінка сучасного стану розвитку системи управління активами на підприємстві

Для аналізу управління активами ТОВ «МЛИН-КО» проведемо комплексний аналіз активів підприємства та джерел їх утворення.

Аналіз динаміки активів ТОВ «МЛИН-КО» за 2020-2022 рр. наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка активів ТОВ «МЛИН-КО» за 2020-2022 рр., тис. грн.

| Показники                                                        | Роки    |         |         | 2022 р. до 2020 р. |               |
|------------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|--------------------|---------------|
|                                                                  | 2020 р. | 2021 р. | 2022 р. | +, –               | %             |
| Нематеріальні активи                                             | 10      | 428     | 338     | 328                | у 32,80 р.б.  |
| Незавершені капітальні інвестиції                                | 484     | 1482    | 546     | 62                 | 12,81         |
| Основні засоби                                                   | 21640   | 42267   | 45128   | 23488              | 108,54        |
| Інші фінансові інвестиції                                        | 1000    | 1       | 1       | -999               | -99,90        |
| Усього необоротні активи                                         | 23134   | 44178   | 46013   | 22879              | 98,90         |
| Запаси                                                           | 28281   | 16633   | 26049   | -2232              | -7,89         |
| Виробничі запаси                                                 | 25681   | 13331   | 12842   | -12839             | -49,99        |
| Готова продукція                                                 | 2342    | 2707    | 9997    | 7655               | у 3,26 р.б.   |
| Товари                                                           | 258     | 595     | 3210    | 2952               | у 11,44 р.б.  |
| Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги | 14543   | 40713   | 39800   | 25257              | 173,67        |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками                       | 845     | 1084    | 210     | -635               | -75,15        |
| Інша поточна дебіторська заборгованість                          | 1767    | 4127    | 2942    | 1175               | 66,50         |
| Гроші та їх еквіваленти                                          | 7346    | 4334    | 1433    | -5913              | -80,49        |
| Витрати майбутніх періодів                                       | 28      | 48      | 66      | 38                 | 135,71        |
| Інші оборотні активи                                             | 1603    | 3063    | 885     | -718               | -44,79        |
| Усього оборотних активів                                         | 54413   | 70002   | 71385   | 16972              | 31,19         |
| Необоротні активи отримувані для продажу, та групи вибуття       | 2       | 1       | 259     | 257                | у 128,50 р.б. |
| Разом                                                            | 77549   | 114181  | 117657  | 40108              | 51,72         |

Аналіз показав, що загальна вартість активів підприємства за 2020-2022 рр. має тенденцію збільшення. Так в 2022 р. активи збільшились на 40108 тис. грн., або на 51,72 % порівняно з 2020 р. Вартість необоротних активів на протязі 2020-2022 рр. зросла на 22879 тис. грн., що свідчить про

збільшення вартості основних фондів за цей період та їх оновлення. Оборотні активи підприємства в 2022 р. становили 71385 тис. грн., що більше ніж в 2020 р. на 16972 тис. грн., або на 31,19 %. Найбільшу суму в дебіторській заборгованості становить дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, яка за в 2022 р. порівняно з 2020 р. більшилась на 173,67 %. Грошові кошти та їх еквіваленти після різкого зростання в 2020 р. до 7346 тис. грн. в 2022 р. зменшились до 1433 тис. грн.

Аналіз структури активів ТОВ «МЛИН-КО» за 2020-2022 рр. наведено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

## Структура активів ТОВ «МЛИН-КО» за 2020-2022 рр., %

| Показники                                                        | 2020 р.   |        | 2021 р.   |        | 2022 р.   |        | 2022 р. до 2020 р. |
|------------------------------------------------------------------|-----------|--------|-----------|--------|-----------|--------|--------------------|
|                                                                  | тис. грн. | %      | тис. грн. | %      | тис. грн. | %      |                    |
| Нематеріальні активи                                             | 10        | 0,01   | 428       | 0,37   | 338       | 0,29   | 0,27               |
| Незавершені капітальні інвестиції                                | 484       | 0,62   | 1482      | 1,30   | 546       | 0,46   | -0,16              |
| Основні засоби                                                   | 21640     | 27,90  | 42267     | 37,02  | 45128     | 38,36  | 10,45              |
| Інші фінансові інвестиції                                        | 1000      | 1,29   | 1         | 0,00   | 1         | 0,00   | -1,29              |
| Усього необоротні активи                                         | 23134     | 29,83  | 44178     | 38,69  | 46013     | 39,11  | 9,28               |
| Запаси                                                           | 28281     | 36,47  | 16633     | 14,57  | 26049     | 22,14  | -14,33             |
| Виробничі запаси                                                 | 25681     | 33,12  | 13331     | 11,68  | 12842     | 10,91  | -22,20             |
| Готова продукція                                                 | 2342      | 3,02   | 2707      | 2,37   | 9997      | 8,50   | 5,48               |
| Товари                                                           | 258       | 0,33   | 595       | 0,52   | 3210      | 2,73   | 2,40               |
| Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги | 14543     | 18,75  | 40713     | 35,66  | 39800     | 33,83  | 15,07              |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками                       | 845       | 1,09   | 1084      | 0,95   | 210       | 0,18   | -0,91              |
| Інша поточна дебіторська заборгованість                          | 1767      | 2,28   | 4127      | 3,61   | 2942      | 2,50   | 0,22               |
| Гроші та їх еквіваленти                                          | 7346      | 9,47   | 4334      | 3,80   | 1433      | 1,22   | -8,25              |
| Витрати майбутніх періодів                                       | 28        | 0,04   | 48        | 0,04   | 66        | 0,06   | 0,02               |
| Інші оборотні активи                                             | 1603      | 2,07   | 3063      | 2,68   | 885       | 0,75   | -1,31              |
| Усього оборотних активів                                         | 54413     | 70,17  | 70002     | 61,31  | 71385     | 60,67  | -9,49              |
| Необоротні активи отримувані для продажу, та групи вибуття       | 2         | 0,00   | 1         | 0,00   | 259       | 0,22   | 0,22               |
| Разом                                                            | 77549     | 100,00 | 114181    | 100,00 | 117657    | 100,00 | x                  |

Розрахунок структури активів ТОВ «МЛИН-КО» показав, що оборотні активи займають найбільшу частку в загальній сумі активів, хоча поступово частка зменшується. В 2020 р. питома вага оборотних активів становила 70,17 %, а в 2022 р. – 60,67 %. Частка необоротних активів в загальній сумі активів ТОВ «МЛИН-КО» з кожним роком поступово збільшується, Так в 2020 р. вона становила 29,83 %, а в 22 р. – 39,11 %. Серед необоротних активів найвищий відсоток займають основні засоби, який з 27,90 % в 2020 р. збільшився до 38,36 % в 2022 р. В 2020 р. найбільшу частку оборотних активів становили запаси – 36,47 %, але в 2022 р. вона зменшилась до 22,14 %, хоча сума запасів на протязі 2020-2022 рр. збільшилась. Разом з тим частка загальної дебіторської заборгованості за період, який аналізується збільшилась з 18,75 % в 2020 р. до 33,83 % в 2022 р.

Як відомо джерелами фінансування активів є власні джерела формування оборотних коштів, банківські кредити та інші джерела. Склад пасивів включає наступні елементи: власний капітал, довгострокові зобов'язання і забезпечення та поточні зобов'язання.

Аналіз динаміки джерел утворення активів ТОВ «МЛИН-КО» за 2020-2022 рр. наведено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

**Динаміка джерел утворення активів ТОВ «МЛИН-КО»  
за 2020-2022 рр., тис. грн.**

| Показники                                        | Роки    |         |         | 2022 р. до 2020 р. |              |
|--------------------------------------------------|---------|---------|---------|--------------------|--------------|
|                                                  | 2020 р. | 2021 р. | 2022 р. | +, –               | %            |
| Зареєстрований капітал                           | 7869    | 7879    | 7879    | 10                 | 0,13         |
| Додатковий капітал                               | 1596    | 1561    | 1354    | -242               | -15,16       |
| Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)      | 14724   | 19757   | 24074   | 9350               | 63,50        |
| Усього власний капітал                           | 24189   | 29187   | 33297   | 9108               | 37,65        |
| Інші довгострокові зобов'язання                  | 0       | 17762   | 17762   | 17762              | 100,00       |
| Довгострокові забезпечення                       | 418     | 912     | 789     | 371                | 88,76        |
| Усього довгострокові зобов'язання і забезпечення | 425     | 18674   | 18551   | 18126              | у 42,64 р.б. |
| Короткострокові кредити банків                   | 29530   | 44758   | 60000   | 30470              | 103,18       |
| Поточна заборгованість за зобов'язаннями         | 5902    | 14099   | 3984    | -1918              | -32,50       |

Продовження таблиці 2.8

|                                            |       |        |        |       |        |
|--------------------------------------------|-------|--------|--------|-------|--------|
| Поточна кредиторська заборгованість        | 6830  | 5030   | 22     | -6808 | -99,68 |
| Інші поточні зобов'язання                  | 10673 | 2433   | 1803   | -8870 | -83,11 |
| Усього поточні зобов'язання і забезпечення | 52935 | 66320  | 65809  | 12874 | 24,32  |
| Разом                                      | 77549 | 114181 | 117657 | 40108 | 51,72  |

Аналіз джерел утворення активів підприємства, який наведено у табл. 2.8 показав, що пасиви на протязі 2020-2022 рр. збільшились на 40108 тис. грн., або на 51,72 %. Тобто за цей час підприємство використовувало кошти з власних джерел: власний капітал, та з джерел позикових коштів, тобто: довгострокових та поточних зобов'язань. Як показав аналіз пасиву балансу власний капітал підприємства ТОВ «МЛИН-КО» в 2020-2022 рр. постійно збільшувався в основному за рахунок нерозподіленого прибутку. Зареєстрований капітал за аналізований період практично не змінюється. В 2020-2022 рр. його сума складає 7879 тис. грн. Додатковий капітал мав постійне значення в 2020-2021 рр., а в 2022 р. дещо зменшився. Згідно аналізу бачимо, що в 2020 р. підприємство фактично не мало довгострокових зобов'язань і забезпечень. В 2020 р. дані джерела позикових коштів були представлені довгостроковими забезпеченнями витрат персоналу – 418 тис. грн. В 2022 р. дана стаття пасиву балансу зросла та становить 18551 тис. грн. Поточні зобов'язання та забезпечення за період, який аналізується, збільшились на 12874 тис. грн., що відбулося в основному за рахунок збільшення короткострокових кредитів банку.

Аналіз структури джерел утворення активів ТОВ «МЛИН-КО» за 2020-2022 рр. наведено у табл. 2.9.

Як показав аналіз пасиву балансу власний капітал підприємства ТОВ «МЛИН-КО» в 2020-2022 рр. постійно збільшувався, але в загальній структурі балансу він займає набагато меншу частку ніж позиковий. Так на протязі періоду, який аналізується частка власного капіталу коливалась з 31,19 % у 2020 р. до 28,30 % у 2022 р.

Таблиця 2.9

Структура джерел утворення активів ТОВ «МЛИН-КО»  
за 2020-2022 рр., %

| Показники                                              | 2020 р.      |        | 2021 р.      |        | 2022 р.      |        | 2022 р. до<br>2020 р. |
|--------------------------------------------------------|--------------|--------|--------------|--------|--------------|--------|-----------------------|
|                                                        | тис.<br>грн. | %      | тис.<br>грн. | %      | тис.<br>грн. | %      |                       |
| Зареєстрований капітал                                 | 7869         | 10,15  | 7879         | 6,90   | 7879         | 6,70   | -3,45                 |
| Додатковий капітал                                     | 1596         | 2,06   | 1561         | 1,37   | 1354         | 1,15   | -0,91                 |
| Нерозподілений прибуток<br>(непокритий збиток)         | 14724        | 18,99  | 19757        | 17,30  | 24074        | 20,46  | 1,47                  |
| Усього власний капітал                                 | 24189        | 31,19  | 29187        | 25,56  | 33297        | 28,30  | -2,89                 |
| Інші довгострокові<br>зобов'язання                     | 0            | 0,00   | 17762        | 15,56  | 17762        | 15,10  | 15,10                 |
| Довгострокові<br>забезпечення                          | 418          | 0,54   | 912          | 0,80   | 789          | 0,67   | 0,13                  |
| Цільове фінансування                                   | 7            | 0,01   | 0            | 0,00   | 0            | 0,00   | -0,01                 |
| Усього довгострокові<br>зобов'язання і<br>забезпечення | 425          | 0,55   | 18674        | 16,35  | 18551        | 15,77  | 15,22                 |
| Короткострокові кредити<br>банків                      | 29530        | 38,08  | 44758        | 39,20  | 60000        | 51,00  | 12,92                 |
| Поточна заборгованість за<br>зобов'язаннями            | 5902         | 7,61   | 14099        | 12,35  | 3984         | 3,39   | -4,22                 |
| Поточна кредиторська<br>заборгованість                 | 6830         | 8,81   | 5030         | 4,41   | 22           | 0,02   | -8,79                 |
| Інші поточні зобов'язання                              | 10673        | 13,76  | 2433         | 2,13   | 1803         | 1,53   | -12,23                |
| Усього поточні<br>зобов'язання і<br>забезпечення       | 52935        | 68,26  | 66320        | 58,08  | 65809        | 55,93  | -12,33                |
| Разом                                                  | 77549        | 100,00 | 114181       | 100,00 | 117657       | 100,00 | 0,00                  |

Додатковий капітал займає незначний відсоток в загальній сумі власних джерел фінансування та поступово зменшується з 2,06 % в 2020 р. до 1,15 % в 2022 р. Частка нерозподіленого прибутку з 18,99 % в 2020 р. збільшилась до 20,46 % в 2022 р. Поступове збільшення частки довгострокових зобов'язань і забезпечень до 15,77 % в 2022 р. призвело до зменшення частки поточних зобов'язань з 68,26 % в 2020 р. до 55,93 % в 2022 р. Збільшення суми довгострокових зобов'язань є позитивною тенденцією, оскільки забезпечує короткострокову фінансову стійкість та можливість вчасно відповідати за зобов'язаннями у поточному році.

Далі розберемо джерела фінансування поточної діяльності ТОВ «МЛИН-КО». Залежно від вибору фінансовим менеджером джерел покриття змінної частини оборотних активів можна виділити чотири стратегії фінансування оборотних активів [18, с.112]:

1. Агресивна стратегія
2. Консервативна стратегія
3. Компромісна стратегія
4. Ідеальна стратегія.

Визначаємо тип політики фінансування активів та розраховуємо співвідношення власного капіталу до боргу, що відповідає підходу до фінансування активів ТОВ «МЛИН-КО».

Представлення кожної моделі наведені у табл. 2.10 – 2.12. Для зручності введені наступні позначення: НА – необоротні активи; ОА – оборотні активи; КЗ – короткострокові зобов'язання; ПЧ – постійна частина оборотних активів; ЗЧ – змінна частина оборотних активів; ВК – власний капітал; ДП – довгострокові пасиви; ДЗ – довгострокові зобов'язання; ПЗ – поточні зобов'язання.

Агресивна стратегія фінансування оборотних активів характеризується високою питомою вагою оборотних активів у загальних активах і тривалим часом обороту. Компанія має велику ліквідність, великі запаси сировини та готової продукції, а для заохочення клієнтів було збільшено кредити. Агресивна модель може бути представлена компаніям, які не мають проблем з короткостроковими кредитами. Ознаками агресивної політики є збільшення короткострокової заборгованості, а саме: значне збільшення питомої ваги короткострокових кредитів комерційних банків (більше 50%) у загальній сумі зобов'язань підприємства [8, с.447].

Агресивна модель фінансування оборотних активів ТОВ «МЛИН-КО» відображена на табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Агресивна стратегія фінансування оборотних активів  
ТОВ «МЛИН-КО» у 2022 рр.

| Активи                                  | Сума тис. грн. | Джерела фінансування            |
|-----------------------------------------|----------------|---------------------------------|
| Необоротні активи (НА)                  | 16648,5        | Власний капітал (ВК)            |
| Постійна частина оборотних активів (ПЧ) | 35199,5        |                                 |
|                                         |                | Довгострокові зобов'язання (ДЗ) |
| Змінна частина оборотних активів (ЗЧ)   | 65809,0        | Поточні зобов'язання (ПЗ)       |

Консервативна модель фінансування оборотних активів передбачає обмеження приросту оборотних активів і достатнє визначення ділової ситуації: відомі обсяги реалізації, умови сплати коштів і платежів, необхідний обсяг запасів і терміни їх споживання; мала питома вага оборотних активів у загальній сумі всіх активів, короткий термін оборотності оборотних активів.

Перевагою такої політики фінансування оборотних коштів є забезпечення високої економічної рентабельності активів, недоліком – високий ризик банкрутства у разі порушення синхронності строків платежу та надходження коштів підприємства.

Схематично консервативна модель ТОВ «МЛИН-КО» виглядає наступним чином (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Консервативна стратегія фінансування оборотних активів  
ТОВ «МЛИН-КО» у 2022 рр.

| Активи                                  | Сума тис. грн. | Джерела фінансування            |
|-----------------------------------------|----------------|---------------------------------|
| Необоротні активи (НА)                  | 16648,5        | Власний капітал (ВК)            |
| Постійна частина оборотних активів (ПЧ) | 25924,0        |                                 |
| Змінна частина оборотних активів (ЗЧ)   | 9775,5         | Довгострокові зобов'язання (ДЗ) |

Схематично компромісну стратегію ТОВ «МЛИН-КО» можна зобразити наступним чином (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Консервативна стратегія фінансування оборотних активів  
ТОВ «МЛИН-КО» у 2022 рр.

| Активи                                  | Сума тис. грн. | Джерела фінансування            |
|-----------------------------------------|----------------|---------------------------------|
| Необоротні активи (НА)                  | 16648,5        | Власний капітал (ВК)            |
| Постійна частина оборотних активів (ПЧ) | 25924,0        |                                 |
| Змінна частина оборотних активів (ЗЧ)   | 75084,5        | Довгострокові зобов'язання (ДЗ) |
|                                         |                | Поточні зобов'язання (ПЗ)       |

Розглянемо сигнали та результати агресивної, консервативної та готової до компромісів політики фінансування оборотних коштів ТОВ «МЛИН-КО» у 2022 р. Відображаємо це в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Ознаки та результати агресивної, консервативної та компромісної стратегії  
фінансування активів ТОВ «МЛИН-КО» у 2022 рр., тис.грн.

| Показник                                        | Агресивна стратегія | Консервативна стратегія | Компромісна стратегія |
|-------------------------------------------------|---------------------|-------------------------|-----------------------|
| Виручка від реалізації                          | 277481              | 277481                  | 277481                |
| Чистий прибуток                                 | 4494                | 4494                    | 4494                  |
| Оборотні активи                                 | 101009              | 35200                   | 101008,5              |
| Необоротні активи, грн.                         | 16649               | 16649                   | 16648,5               |
| Загальна сума активів, грн.                     | 117657              | 51848                   | 117657                |
| Питома вага ОА у загальній сумі усіх активів, % | 85,85               | 67,89                   | 85,85                 |
| Економічна рентабельність активів, %            | 3,22                | 7,30                    | 3,22                  |

Відповідно до табл. 2.13 можна помітити, що агресивна політика може зняти з порядку денного зростаючий ризик технологічного збою, але не може гарантувати більшу економічну прибутковість активів. Якщо підприємство різними способами обмежує зростання оборотного капіталу, воно намагається мінімізувати його частку в усіх активах, що є ознакою консервативної політики.

Посередині лежить компромісна політика фінансування оборотних активів. Відповідно до оптимальної моделі економічні показники, ризик

дефолту та час обороту активів знаходяться на середньому рівні.

Ознакою компромісної політики є частка короткострокових банківських кредитів. Ця модель може вписатися в будь-яку короткострокову модель управління боргом [32, с.17].

Залежно від обраної стратегії фінансування активів можна говорити про основні плани формування капіталу ТОВ «МЛИН-КО». Тому особливістю агресивної стратегії є намагання створити джерело фінансування оборотних активів за рахунок позикових коштів. У загальній сумі всіх зобов'язань переважають короткострокові кредити. Такі компанії мають вищий фінансовий ризик, оскільки він залежить від питомої ваги кредитних ресурсів, основних фондів тощо в структурі капіталу.

Консервативний тип характеризується тим, що формування капіталу підприємства відбувається тільки за рахунок власних видів і джерел довгострокового фінансування. Компанії, які використовують лише власний капітал, мають найбільшу фінансову стійкість. Однак з цієї причини такі компанії обмежують швидкість свого майбутнього розвитку, оскільки відмова від позикового капіталу в сприятливий період на кредитному ринку не є додатковим джерелом капіталу, необхідного для зростання компанії ТОВ «МЛИН-КО».

Компанія з компромісною стратегією запровадить змішане фінансування, яке може формувати капітал за рахунок власних коштів або позикових коштів, де ці кошти можуть брати участь у різних пропорціях. Цей метод передбачає, що основні засоби, постійна частина оборотних активів і приблизно половина змінної частини оборотних активів фінансуються за рахунок власного капіталу та довгострокових боргових зобов'язань, тоді як інша половина змінної частини оборотних активів повинна фінансуватися за рахунок короткострокових коштів - строкова заборгованість. Чисті оборотні активи дорівнюють сумі систематичної частини оборотних активів і половини його змінної частини.

На додаток до цих моделей, Коваленко Л.О. описує ідеальну стратегію

фінансування оборотних активів підприємства. У цьому випадку термін «ідеальна» означає не ідеал, якого слід прагнути, а поєднання активів і джерел їх покриття [34, с.72].

Стратегія показує, що сума оборотного капіталу відповідає короткостроковим зобов'язанням, тобто чистий оборотний капітал дорівнює нулю (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

## Ідеальна стратегія фінансування оборотних активів ТОВ «МЛИН-КО»

| Активи                 | Сума тис. грн. | Джерела фінансування            |
|------------------------|----------------|---------------------------------|
| Необоротні активи (НА) | 51848          | Власний капітал (ВК)            |
|                        |                | Довгострокові зобов'язання (ДЗ) |
| Оборотні активи (ОА)   | 65809          | Поточні зобов'язання (ПЗ)       |

У реальному житті така стратегія практично не зустрічалася. Крім того, це найбільш ризикований з точки зору ліквідності.

Таким чином, як показав аналіз, ТОВ «МЛИН-КО» використовує консервативний підхід, за допомогою якого обмежується зростання оборотних активів і тому питома вага оборотних активів у загальних активах невелика, а період оборотності оборотних коштів короткий. Така політика проводиться підприємствами або в умовах достатньої визначеності ситуації, коли наперед відомі обсяги реалізації, терміни надходжень і платежів, необхідний обсяг товарних запасів і точні терміни їх витрачання тощо, або коли потрібна сувора економія. Отже, ТОВ «МЛИН-КО» веде ефективну господарську діяльність, але при цьому має проблеми з формуванням фінансових ресурсів.

## Висновки до розділу 2

За результатами проведеної аналітичної оцінки системи управління активами можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що компанія ТОВ «МЛИН-КО» зареєстрована 19.09.2012 р. за юридичною адресою: Україна, 10029, Житомирська область, місто Житомир, вулиця Лесі Українки, будинок 63, квартира 11. Керівником організації є Шавловський Сергій Миколайович. Розмір статутного капіталу складає 500,00 грн. На момент останнього оновлення даних 16.11.2023 р. стан організації - не перебуває в процесі припинення. ТОВ «МЛИН-КО» випускається основний вид продукції – борошно пшеничне 1 та 2 гатунків та борошно житнє. Основний напрямок діяльності – заготівля зернових та централізовані поставки борошна по Житомирській області.

2. Аналіз показав, що у 2020 р. сукупні обсяги чистого доходу підприємства ТОВ «МЛИН-КО» мали значення на рівні 173674 тис.грн. У 2022 р. зафіксовано зростання обсягів господарської діяльності (чистого доходу) на 103807 тис.грн., або на 59,77 %, що становило 277481 тис.грн. Валовий прибуток, який відображає різницю між чистим доходом та собівартістю реалізованої продукції, відповідно збільшився за досліджуваний період на 1811 тис.грн., або на 8,22 %, що складало 23847 тис.грн. у 2022 р. Також встановлено, що операційна діяльність ТОВ «МЛИН-КО» є прибутковою, однак, потрібно зауважити, що компанія визначалася зниженням чистої прибутковості у 2022 р. Загальний обсяг чистого фінансового результату становив 4494 тис.грн., що на 712 тис.грн., або на 13,68 % менше, ніж у 2020 р.

3. Аналіз показав, що загальна вартість активів підприємства за 2020-2022 рр. має тенденцію збільшення. Так в 2022 р. активи збільшились на 40108 тис. грн., або на 51,72 % порівняно з 2020 р. Вартість необоротних активів на протязі 2020-2022 рр. зросла на 22879 тис. грн., що свідчить про збільшення вартості основних фондів за цей період та їх оновлення. Оборотні

активи підприємства в 2022 р. становили 71385 тис. грн., що більше ніж в 2020 р. на 16972 тис. грн., або на 31,19 %. Найбільшу суму в дебіторській заборгованості становить дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, яка за в 2022 р. порівняно з 2020 р. більшилась на 173,67 %. Грошові кошти та їх еквіваленти після різкого зростання в 2020 р. до 7346 тис. грн. в 2022 р. зменшились до 1433 тис. грн.

4. Аналіз джерел утворення активів підприємства показав, що пасиви на протязі 2020-2022 рр. збільшились на 40108 тис. грн., або на 51,72 %. Тобто за цей час підприємство використовувало кошти з власних джерел: власний капітал, та з джерел позикових коштів, тобто: довгострокових та поточних зобов'язань. Як показав аналіз пасиву балансу власний капітал підприємства ТОВ «МЛИН-КО» в 2020-2022 рр. постійно збільшувався в основному за рахунок нерозподіленого прибутку. Зареєстрований капітал за аналізований період практично не змінюється. В 2020-2022 рр. сума складає 7879 тис. грн.

5. Проаналізувавши ефективність управління активами ТОВ «МЛИН-КО» спостерігаємо перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською, що означає виведення коштів з господарського обороту і може призвести в майбутньому до необхідності залучення ще більших банківських позик і кредитів для забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності підприємства. Спостерігалось погіршення платіжної дисципліни покупців: дострокове погашення покупцями заборгованості перед підприємством і збільшення продажів у разі несвоєчасної оплати.

6. Встановлено, що ТОВ «МЛИН-КО» використовує консервативний підхід, за допомогою якого обмежується зростання оборотних активів і тому питома вага оборотних активів у загальних активах невелика, а період оборотності оборотних коштів короткий. Така політика проводиться підприємствами або в умовах достатньої визначеності ситуації, коли наперед відомі обсяги реалізації, терміни надходжень і платежів, необхідний обсяг товарних запасів і точні терміни їх витрачання тощо, або коли потрібна сувора економія.

### РОЗДІЛ 3

## УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТОВ «МЛИН-КО»

### **3.1. Розробка напрямів удосконалення політики управління активами підприємства**

У сучасних економічних умовах значна кількість підприємств стикається з багатьма економічними проблемами, зокрема, нестачею обігових коштів, що в свою чергу впливає на погіршення фінансової стійкості підприємства, падіння ділової активності тощо. Тому такі проблеми можуть бути уникнуті за допомогою ефективного управління активами.

Виділення діяльності в самостійний блок фінансового менеджменту як окремого напрямку із загальної системи фінансового менеджменту пов'язане з необхідністю інтеграції та розвитку методів аналізу, планування, обґрунтування оперативних управлінських рішень і контролю за діяльністю. У сучасних умовах цей напрям фінансового менеджменту розвивається у зв'язку з удосконаленням управління активами [36, с.272].

Корпоративні активи є однією з найважливіших категорій фінансового менеджменту і являють собою економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, контрольовані компанією і характеризуються собівартістю, продуктивністю та прибутковістю. Їх постійний оборот у процесі використання пов'язаний з факторами ризику, часом і ліквідністю [58, с.21].

Ці характеристики відображають сутність активів підприємства і визначають систему завдань їх фінансового менеджменту для досягнення головної мети – максимізувати добробут власника бізнесу в поточному та майбутніх періодах. Слід зазначити, що мета управління активами нерозривно пов'язана з основною метою фінансового менеджменту.

У теорії управління активами для досягнення головної мети визначено основні завдання: формування обсягу і складу активів, необхідних для забезпечення певних темпів економічного розвитку; забезпечити максимальну віддачу (рентабельність) активів з урахуванням можливого ступеня фінансового ризику; забезпечення мінімізації фінансового ризику, що виникає при використанні активів, з урахуванням певного рівня їх повернення (прибутковості); забезпечення постійної платоспроможності підприємства шляхом підтримки достатньої ліквідності капіталу; оптимізація обертання активів [46, с.115].

Управління оборотними активами в більшості випадків зводиться, з одного боку, до визначення достатнього рівня та обґрунтованої структури оборотних активів (підходів до формування оборотних активів), а з іншого боку, до визначення обсягу та структури поточних активів. активи та джерела їх фінансування (стратегії управління оборотним капіталом).

Управління оборотними активами – це комплекс заходів, спрямованих на забезпечення умов оптимізації та безперервності ротаційного процесу, підготовки достатньої кількості, раціональної структури та ефективної організації їх використання [21, с.271].

Розглянемо методологічні основи ефективного управління оборотними активами ТОВ «МЛИН-КО» (рис. 3.1 ) з урахуванням комплексного розгляду його мети, завдань, принципів, функцій і методів. Їх врахування дасть змогу посилити організацію управління оборотними активами на підприємствах.

Важливість управління оборотними активами компанії полягає насамперед у тому, що переважна більшість оборотних активів компаній становить більше половини їх загальних активів. Основним завданням управління оборотними активами є забезпечення безперервного виробничого процесу. Оборотні активи займають особливе місце в структурі підприємства, оскільки, перш за все, забезпечують стабільний фінансовий стан, кредитоспроможність та інвестиційну привабливість підприємства.

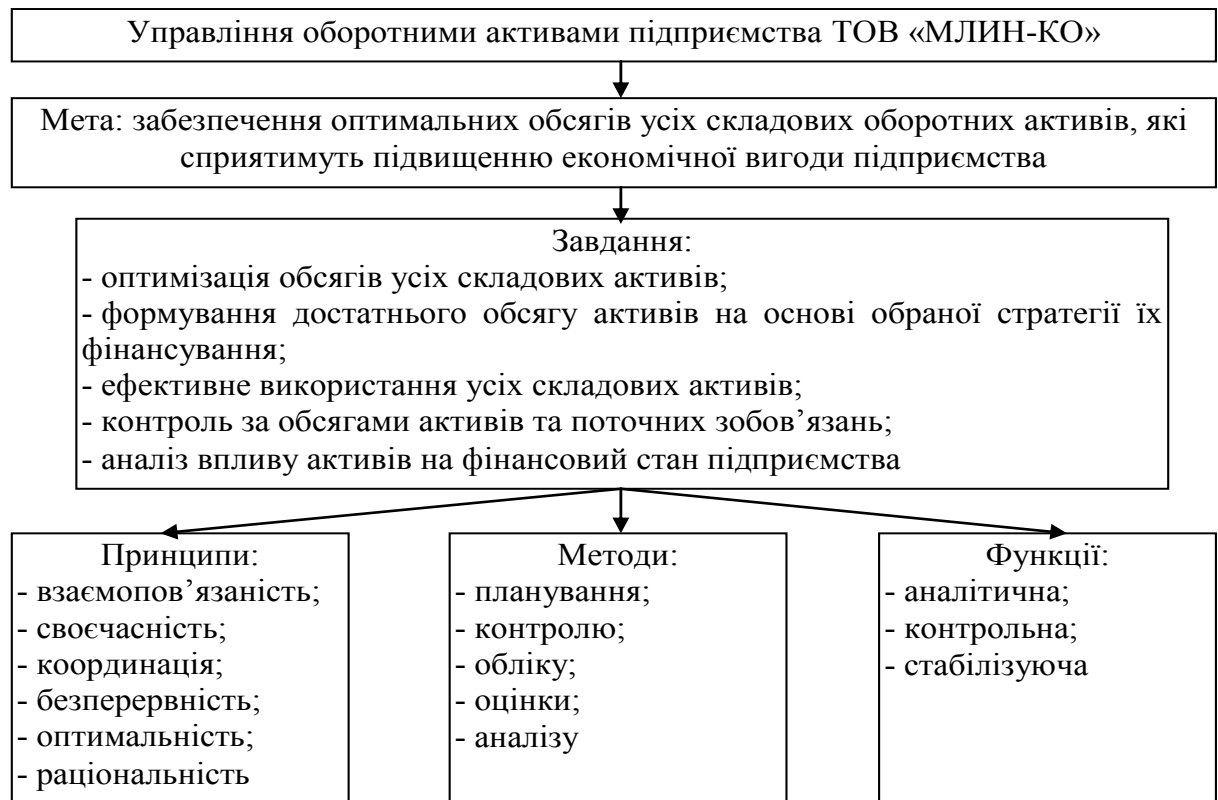


Рис. 3.1. Теоретико-прикладні засади управління оборотними активами ТОВ «МЛИН-КО»

У центрі уваги управління оборотними активами ТОВ «МЛИН КО» має бути [13, с.38]:

- 1) визначення законної потреби в оборотних коштах, необхідних для безперебійного постачання, виробництва та реалізації продукції;
- 2) оптимізація обсягу і структури оборотних активів;
- 3) забезпеченість оборотних коштів джерелами фінансування;
- 4) визначення оптимального співвідношення між різними джерелами фінансування оборотних коштів;
- 5) організація поточного та перспективного управління оборотними активами, забезпечення певного рівня платоспроможності та фінансової стійкості;
- 6) використання можливих недорогих шляхів поповнення оборотних активів у рамках господарської діяльності товариства;
- 7) підвищення ефективності використання оборотних активів.

Для досягнення цієї мети на підприємстві потрібно обрати раціональну політику формування оборотних активів і визначення джерел їх фінансування, та контролювати її роботу в практичній діяльності.

Для управління оборотним капіталом тісно пов'язані принципи, на яких повинен базуватися цей процес, і функції, реалізація яких забезпечує виконання поставлених завдань.

Принципи управління оборотним капіталом ТОВ «МЛИН КО» включає наступні [13, с.39 ]:

- принцип взаємопов'язаності. Відповідно до цього принципу управління оборотними активами здійснюється в рамках загальної системи управління фінансами підприємств, оскільки будь-яке управлінське рішення прямо чи опосередковано впливає на ефективність діяльності компаній;

- принцип своєчасності. Враховуючи цей принцип, будь-яке управлінське рішення щодо використання та формування кожної складової оборотних активів має прийматися своєчасно та на основі отримання достовірної управлінської інформації;

- принцип узгодження. Цей принцип допоможе менеджерам досягти узгодженості рішень щодо управління поточними активами та рішеннями щодо поточних зобов'язань;

- принцип безперервності. Відповідно до цього принципу управління оборотними активами розглядається як безперервний процес;

- приймати ряд управлінських рішень, що впливають на ліквідність і платоспроможність підприємства;

- принцип оптимальності. Виходячи з цього принципу, будь-яке управлінське рішення щодо визначення обсягу оборотних активів і всіх його складових спрямоване на пошук оптимального розміру;

- принцип раціональності. Цей принцип передбачає, що всі складові оборотних активів повинні бути раціонально розміщені між різними стадіями відтворювального процесу підприємства.

До основних функцій управління оборотними активами ТОВ «МЛИН-КО» відносить наступні [1, с.136]:

- контроль. Реалізація цієї функції пов'язана зі створенням постійної системи контролю за обсягом поточної діяльності, а отже, за станом ліквідності та платоспроможності підприємства;

- стабілізація. При виконанні цієї функції необхідно забезпечити достатній рівень ліквідності та платоспроможності підприємства, що дуже важливо для його стабільного функціонування та подальшого розвитку;

- аналітична. Реалізація цієї функції забезпечує постійний аналіз оборотних активів і всіх його складових, порівняння кількості оборотних активів і поточних зобов'язань, вивчення їх динаміки та аналіз факторів, що впливають на стан поточної діяльності.

З метою забезпечення максимально ефективного управління оборотними коштами ТОВ «МЛИН КО» необхідно враховувати специфіку оборотних коштів та фактори, що викликають труднощі в управлінні.

У теорії і практиці управління оборотними коштами велике значення надається методам нормування, які можуть використовуватися тільки для управління нормованою частиною оборотних коштів підприємства, тобто обігом виробничої готової продукції на складі, а також відвантаженої продукції. на які відсутні бухгалтерські документи з депонованими в банку. Питома вага нормованих оборотних коштів у галузі становить близько 80%. Нормування оборотних коштів промислових підприємств означає визначення потреби в оборотних коштах і залежить від різних факторів: строків поставки товарно-матеріальних цінностей, організації виробничого процесу, умов реалізації готової продукції.

Метод ABC – це метод, згідно з яким всю номенклатуру запасів, що використовуються у виробництві, поділяють на три категорії залежно від їх вартості: запаси групи А мають найвищу собівартість, але, природно, використовуються в невеликих кількостях (відповідно до зарубіжної практики, на ці види сировини (матеріалів) припадає 50% загальної

структури собівартості продукції); група В – виробничі запаси із середньою собівартістю та середнім обсягом їх використання у процесі виробництва (частка сировини в цій групі перевищує 25% закупівельного обсягу); група С містить велику кількість запасів, які водночас незначні за своєю грошовою оцінкою. При управлінні запасами найбільша увага приділяється сировині групи А, менше групам В і С. Оскільки у структурі собівартості продукції найбільшу питому вагу для вітчизняних підприємств мають витрати на сировину і матеріали, доцільно провести ABC-аналіз цього елемента витрат. Крім того, за допомогою методу ABC промислові компанії мають можливість шукати резерви зниження витрат з урахуванням окремих центрів витрат, інвестиційних проектів або видів продукції [10, с.42].

З метою оптимізації запасів на практиці використовується метод XYZ, який поділяє метод XYZ на три категорії за рівномірністю споживання сировини у виробництві [17, с.15].

Проаналізувавши економічну сутність кожної складової оборотних активів і врахування зарубіжного й вітчизняного досвіду, можна запропонувати напрями ефективного управління оборотними активами ТОВ «МЛИН-КО» (рис. 3.2).

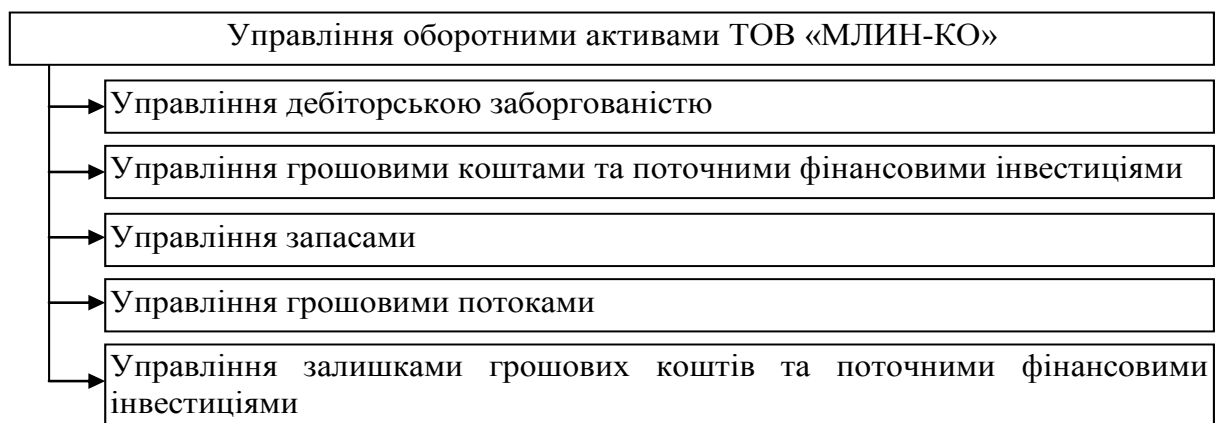


Рис. 3.2. Напрями ефективного управління оборотними активами ТОВ «МЛИН-КО»

Ці показники враховують особливості наявності кожної їх складової на підприємствах, ґрунтуються на взаємозв'язку між грошовими запасами та

поточними фінансовими інвестиціями та обґрунтовують необхідність паралельного управління грошовими потоками та управління грошовими запасами та інвестиціями в короткій формі, строкові фінансові активи для підприємств.

Успішна реалізація визначених напрямів можлива за умови єдиного підходу до визначення понять, що стосуються поточної діяльності ТОВ «МЛИН-КО», які можна знайти в законодавстві України.

Завдання з управління активами ТОВ «МЛИН-КО» полягають у збільшенні їх вартості, збільшенні вартості компанії в цілому, підвищенні її конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості та можуть вирішуватися шляхом: формування достатніх обсягів капіталу для забезпечення необхідних темпів розвитку виробництва; оптимізація розподілу капіталу за видами діяльності та сферами застосування; гарантувати максимальний прибуток на капітал при очікуваному рівні фінансового ризику; оптимізація оборотних коштів; забезпечення фінансової гнучкості та постійної фінансової рівноваги компанії в процесі розвитку [36, с.272].

Таким чином, для кожного підприємства основною основою діяльності є необоротні активи. Вони безпосередньо впливають на виробничі потужності, технологічне оснащення виробництва та вдосконалення обладнання праці. Від обсягу необоротних активів підприємства, а також ефективності їх використання залежить економічний потенціал підприємства, конкурентоспроможність товарів і прибуток. Саме необоротні активи у складі активів підприємства складають основу його функціонування та суттєво впливають на подальші перспективи розвитку підприємства.

### **3.2. Обґрунтування стратегії фінансування активів підприємства**

Процес управління необоротними активами ТОВ «МЛИН-КО» полягає в підвищенні ефективності їх використання, що може бути досягнуто за

рахунок зменшення потреби в позиковому капіталі, а також раціонального використання фінансових ресурсів підприємства.

Основними етапами ефективної довгострокової політики управління активами ТОВ «МЛИН-КО» є [22, с.46]:

1. Аналіз операційних основних засобів підприємства за попередній період. Метою є дослідження динаміки загального обсягу та структури необоротних активів, а також їх достатності, інтенсивності та ефективності оновлення.

2. Оптимізація загального обсягу та складу необоротних активів підприємства. Розрахунки проводяться з урахуванням можливих резервів, виявлених під час аналізу, підвищення продуктивного використання необоротних активів у майбутньому періоді.

3. Забезпечити своєчасне оновлення необоротних активів підприємства. Він дозволяє розрахувати загальну кількість активів, які необхідно оновити в майбутньому, задати основні параметри та оновити вартість різних груп активів.

4. Забезпечити ефективне використання необоротних активів компанії. Процедура полягає у встановленні системи заходів щодо підвищення рентабельності та фондівіддачі.

5. Формування засад та оптимізація структури джерел фінансування необоротних активів. Реконструкція та розширення необоротних активів підприємства може фінансуватися за рахунок власних та позикових коштів.

Найскладнішою частиною аналізу необоротних активів підприємства є визначення їх вартості, оскільки при цьому допускається багато помилок, найпоширенішими з яких є [44, с.208]:

- оцінка вартості активів на основі ціни придбання;
- визначення вартості товарів на основі даних, зазначених у бухгалтерському обліку;
- проводити оцінку за даними звітів незалежних оцінювачів.

Ще одним аспектом політики управління необоротними активами

ТОВ «МЛИН-КО» є оптимізація структури необоротних активів, що передбачає збільшення їх загального розміру з урахуванням можливих резервів підвищення продуктивності використання необоротних активів у майбутньому періоді та забезпечення своєчасного оновлення матеріально-технічної бази підприємства. Це досягається такими шляхами [56, с.116]:

- зменшення частки непрацюючих пристроїв;
- впровадження новітніх технологій на старті виробництва;
- використання прогресивних форм організації виробництва;
- забезпечення подальшого зміцнення виробничого процесу.

Тобто ефективна політика управління необоротними активами ТОВ «МЛИН-КО» вимагає проведення комплексу заходів, які враховують не тільки наукові результати, а й професіоналізм працівників.

Основні заходи щодо вдосконалення довгострокової політики управління активами ТОВ «МЛИН-КО» є деякі:

- здійснювати заходи щодо підвищення підготовки та кваліфікації працівників;
- застосування мотиваційних стимулів для працівників;
- організація семінарів, навчання працівників фінансово-бухгалтерських служб із залученням компетентних спеціалістів фінансових установ, казначейства та контролюючих органів щодо використання сучасних методів оцінки необоротних активів, особливо основних засобів;
- посилення внутрішнього контролю та підзвітності посадових осіб щодо запобігання порушенням при проведенні аналізу необоротних активів;
- удосконалення або заміна технології виробництва;
- діагностика технічного стану основних засобів підприємства;
- вдосконалення автоматизації управління довгостроковою діяльністю компанії з використанням засобів інформаційних технологій та інформаційних технологій на основі чітко розробленої стратегії розвитку;
- врахування вирішальної ролі необоротних активів у діяльності

підприємства в умовах зародження інформаційної економіки;

- удосконалення законодавчої бази, що регулює економічну та податкову систему амортизації та оцінки основних фондів за їх фактичною вартістю.

Тому управління активами ТОВ «МЛИН-КО» - це процес, спрямований на підвищення ефективності організації. Важливо не тільки зберегти, але й примножити як матеріальні, так і нематеріальні активи в натуральному та грошовому вираженні, оскільки основною метою існування компанії є збільшення ринкової вартості з мінімальними капітальними витратами.

Тактичні рішення щодо управління оборотним капіталом від ТОВ «МЛИН-КО» пов'язані з оптимізацією рівня оборотних активів, включаючи вибір відповідних стратегій управління запасами, ліквідністю та дебіторською заборгованістю.

Існують дві тактики вибору рівня оборотних активів за їх співвідношенням з обсягом реалізації: тактика обмеження; гнучка тактика [66, с.250].

При обмежувальній тактиці обсяг оборотних активів утримується на мінімально можливому рівні, тобто компанія не створює додаткових резервів і підтримує сувору платіжну дисципліну по відношенню до постачальників. Така тактика знижує витрати на утримання оборотних активів і мінімізує ризик збитків при використанні оборотних коштів.

Однак, згідно з цією моделлю, компанія має обмежені можливості збільшення прибутку шляхом розширення своєї діяльності та не може швидко реагувати на зміни ринкової ситуації. Це підвищує ризики, пов'язані з формуванням оборотних коштів. Що стосується ліквідності, якщо компанія має низькі поточні зобов'язання та намагається мінімізувати надлишкові запаси та дебіторську заборгованість, політика може підтримувати необхідний рівень ліквідності. Проте ліквідність компанії буде низькою через значні суми поточних зобов'язань та обмежені суми поточних активів [82, с.387].

Гнучкою тактикою є забезпечення високого співвідношення оборотних активів до обсягу продажів, тобто за рахунок відстрочених платежів. Ці статті включають: готівку, цінні папери, страхування та акції. Це підвищує ліквідність компанії (за умови, що більша частина оборотного капіталу інвестується в довгостроковій перспективі). Однак ця політика є дорогою, і управління оборотними активами має базуватися на виборі між витратами, пов'язаними зі збільшенням оборотних активів, і перевагами збільшення оборотних активів.

Стратегії фінансування оборотних активів ТОВ «МЛИН-КО» базуються на викладених у них принципах фінансування змінної частини. Постійна частина оборотних активів визначається в розмірі мінімальної потреби в оборотних активах у досліджуваному періоді. Змінна частина - це різниця між фактичною потребою та мінімальною потребою в оборотних активах.

Частина оборотних активів, фінансована за рахунок власного капіталу та довгострокових позикових коштів, відома як чисті поточні активи.

Чистий оборотний капітал = Оборотні активи - Поточні зобов'язання.

Чим вищі чисті поточні активи, тим менший ризик втрати ліквідності [68, сторінка 100].

Чим більший чистий оборотний капітал, тим менший ризик втрати ліквідності [68, с.100].

Враховуючи підходи до фінансування постійної та змінної частини оборотних активів, складаємо баланс фінансування діяльності ТОВ «МЛИН-КО» на майбутній період для кожної з чотирьох стратегій.

У табл. 3.1 визначаємо постійну частину оборотних активів ТОВ «МЛИН-КО» та сезонний попит на окремі місяці.

Отже, виходячи з наявної інформації щодо очікуваної потреби в оборотних активах, мінімальної потреби (постійна частина оборотних активів) та сезонної потреби (змінна частина оборотних активів), розрахунок постійної та змінної частини оборотних активів ТОВ «МЛИН-КО» проведено.

Таблиця 3.1

Розрахунок постійної і змінної частини оборотних активів

ТОВ «МЛИН-КО», тис. грн.

| Місяці   | Прогнозна потреба в оборотних активах | Мінімальна потреба (постійна частина оборотних активів) | Сезонна потреба (змінна частина оборотних активів) | Всього активів |
|----------|---------------------------------------|---------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|----------------|
| Січень   | 74972                                 | 64106                                                   | 10866                                              | 123717         |
| Лютий    | 67580                                 | 64106                                                   | 3474                                               | 111525         |
| Березень | 71495                                 | 64106                                                   | 7389                                               | 117980         |
| Квітень  | 74102                                 | 64106                                                   | 9996                                               | 122282         |
| Травень  | 71821                                 | 64106                                                   | 7715                                               | 118517         |
| Червень  | 64106                                 | 64106                                                   | 0                                                  | 105787         |
| Липень   | 70083                                 | 64106                                                   | 5977                                               | 115649         |
| Серпень  | 70386                                 | 64106                                                   | 6280                                               | 117800         |
| Вересень | 72690                                 | 64106                                                   | 8584                                               | 119952         |
| Жовтень  | 73669                                 | 64106                                                   | 9563                                               | 121566         |
| Листопад | 70843                                 | 64106                                                   | 6737                                               | 116903         |
| Грудень  | 74755                                 | 64106                                                   | 10649                                              | 123359         |

У табл. 3.2 наведено баланс фінансування діяльності ТОВ «МЛИН-КО» при використанні різних стратегій.

За результатами аналізу можна зробити висновок, що з точки зору прибутковості та оптимізації ризиків стратегія компромісного фінансування є найбільш оптимальною.

Таблиця 3.2

Баланс фінансування активів підприємства ТОВ «МЛИН-КО» при

використанні різних стратегій, тис.грн.

| Активи                             | Вартість, тис.грн. | Пасиви                                                              | Ідеальна стратегія | Агресивна стратегія | Консервативна стратегія | Компромісна стратегія |
|------------------------------------|--------------------|---------------------------------------------------------------------|--------------------|---------------------|-------------------------|-----------------------|
| Необоротні активи                  | 48745              | Власний капітал і довгострокові зобов'язання (довгострокові пасиви) | 48745              | 112851              | 123717                  | 118284                |
| Постійна частина оборотних активів | 64106              | Поточні зобов'язання                                                | x                  | x                   | x                       | x                     |

Продовження таблиці 3.2

|                                  |        |                      |        |        |        |        |
|----------------------------------|--------|----------------------|--------|--------|--------|--------|
| Змінна частина оборотних активів | 10866  | Поточні зобов'язання | 74972  | 10866  | -      | 5433   |
| Всього активів                   | 123717 | Всього пасивів       | 123717 | 123717 | 123717 | 123717 |
| Чистий оборотний капітал         |        |                      | 0      | 64106  | 74972  | 69539  |

Ця стратегія оптимально поєднує рівень прибутковості та середній рівень ризику та забезпечує достатньо високий рівень фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Проте залежно від пріоритетності цілей фінансово-господарської діяльності підприємства на окремих етапах його розвитку оптимальною може бути інша стратегія фінансування. Загалом, при виборі стратегії фінансування необхідно знайти бажане співвідношення між рентабельністю використання власного капіталу та рівнем ризику погіршення фінансової стійкості підприємства, який оцінюється розміром його чистого доходу капітал ТОВ «МЛИН-КО».

### **3.3. Оцінка ефективності запропонованих змін у фінансуванні активів підприємства**

Визначити місію та стратегічні цілі та вибрати стратегію дій ТОВ «МЛИН-КО» - основні завдання при визначенні перспектив розвитку підприємства. Планування короткострокових і довгострокових стратегічних цілей, а також кроків і дій, які будуть зроблені для досягнення кінцевих результатів: усе це разом формує стратегічний план компанії.

Був розроблений стратегічний план, який допоможе ТОВ «МЛИН-КО» повною мірою скористатися можливостями в швидко мінливому середовищі. Стратегічний план враховує цілі та пріоритети компанії з одного боку та її реальні можливості з іншого. Він також враховує внутрішні чи економічні фактори розвитку та зовнішні чи ринкові фактори, які можуть бути сприятливими чи несприятливими.

Стратегічний план ТОВ «МЛИН-КО». Це має бути інструмент для створення, документування та реалізації елементів бізнес-стратегії в поточній компанії.

Тому за допомогою стратегічного плану визначаються не тільки стратегічні напрямки основної діяльності компанії, а й напрямки розвитку стратегічних бізнес-одиниць, підрозділів та окремих продуктів.

Основними підходами до формування стратегічного плану ТОВ «МЛИН-КО» є [88, с.555]:

- підхід «від досягнутого»;
- оптимізаційний;
- адаптаційний.

Планування «від досягнутого» спрямоване на досягнення багатьох бажаних і цілком реалістичних цілей. Відправною точкою є поточний статус компанії.

Реалізувати стратегію на майбутній період ТОВ «МЛИН-КО» будемо шляхом включення показників до бюджету стратегічного планування.

Структуру прогностного балансу активів і пасивів ТОВ «МЛИН-КО» наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Прогнозний баланс активів і пасивів ТОВ «МЛИН-КО»  
на 2022-2025 рр., тис.грн.

| Актив                                                            | 2022 р. | 2023 р. | 2024 р. | 2025 р. |
|------------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|
| <b>I. Необоротні активи</b>                                      |         |         |         |         |
| Нематеріальні активи                                             | 338     | 340     | 342     | 342     |
| Незавершені капітальні інвестиції                                | 0       | 0       | 0       | 0       |
| Основні засоби                                                   | 45128   | 48405   | 55278   | 65639   |
| Інші фінансові інвестиції                                        | 0       | 0       | 0       | 0       |
| Усього за розділом I                                             | 46013   | 48745   | 55620   | 65981   |
| <b>II. Оборотні активи</b>                                       |         |         |         |         |
| Запаси                                                           | 26049   | 26240   | 27864   | 29750   |
| Дебіторська заборгованість                                       | 26049   | 46333   | 49965   | 51078   |
| Гроші та їх еквіваленти                                          | 1433    | 1499    | 1650    | 1800    |
| Інші оборотні активи                                             | 885     | 900     | 990     | 1088    |
| Усього за розділом II                                            | 71385   | 74972   | 80469   | 83716   |
| III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття | 259     | 0       | 0       | 0       |

Продовження таблиці 3.3

|                                               |         |         |         |         |
|-----------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|
| Баланс                                        | 117657  | 123717  | 136089  | 149697  |
| Пасив                                         | 2022 р. | 2023 р. | 2024 р. | 2025 р. |
| I. Власний капітал                            | 7869    | 42115   | 55826   | 69909   |
| II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення | 18551   | 19794   | 21774   | 23951   |
| III. Поточні зобов'язання і забезпечення      | 65809   | 61808   | 58489   | 55837   |
| Короткострокові кредити банків                | 60000   | 55000   | 45000   | 35000   |
| Поточна кредиторська заборгованість           | 4006    | 4937    | 11432   | 18574   |
| Інші поточні зобов'язання                     | 1803    | 1871    | 2057    | 2263    |
| Усього за розділом III                        | 65809   | 61808   | 58489   | 55837   |
| Баланс                                        | 117657  | 123717  | 136089  | 149697  |

Далі проведемо оцінку платоспроможності та фінансової стійкості ТОВ «МЛИН-КО» в майбутньому. Оскільки запланований бюджет відображає фінансовий стан нашої компанії на кінець запланованого періоду, то в разі негативних результатів буде необхідна корекція бізнес-плану в цілому.

Аналіз ліквідності підприємства проводимо шляхом складання балансу ліквідності (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Порівняльний аналіз планової ліквідності балансу  
ТОВ «МЛИН-КО» за 2022-2025 рр.

| Актив                            | Роки   |        |        |        | Пасив                  | Роки   |        |        |        | Модифікація |        |       |        |
|----------------------------------|--------|--------|--------|--------|------------------------|--------|--------|--------|--------|-------------|--------|-------|--------|
|                                  | 2022   | 2023   | 2024   | 2025   |                        | 2022   | 2023   | 2024   | 2025   | 2022        | 2023   | 2024  | 2025   |
| Найбільш ліквідні активи         | 1433   | 1499   | 1650   | 1800   | Негайні пасиви         | 9004   | 4937   | 11432  | 18574  | -2573       | -3438  | -9782 | -16774 |
| Активи, що швидко реалізуються   | 43211  | 46333  | 49965  | 51078  | Короткострокові пасиви | 60819  | 56871  | 47057  | 37263  | -18592      | -10538 | 2908  | 13815  |
| Активи, що реалізуються повільно | 26115  | 26240  | 27864  | 29750  | Довгострокові пасиви   | 18551  | 19794  | 21774  | 23951  | 7564        | 6446   | 6090  | 5799   |
| Складнореалізовані активи        | 46898  | 49645  | 56610  | 67069  | Постійні пасиви        | 33297  | 42115  | 55826  | 69909  | 13601       | 7530   | 784   | -2840  |
| Баланс                           | 117657 | 123717 | 136089 | 149697 | Баланс                 | 117657 | 123717 | 136089 | 149697 | x           | x      | x     | x      |

Щоб визначити ліквідність балансу, необхідно порівняти підсумкові показники кожної групи активів і пасивів.

З табл. 3.4 видно, що наше підприємство ТОВ «МЛИН-КО» збільшує свою ліквідність, оскільки у 2022 році виконано лише одну умову  $A3 \geq P3$ , а на кінець планового періоду виконуються дві умови  $A2 \geq P2$ ,  $A3 \geq P3$ .

Порівняльний аналіз відповідних планових показників ліквідності ТОВ «МЛИН-КО» за 2022-2025 роки наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Порівняльний аналіз відносних показників планової ліквідності  
ТОВ «МЛИН-КО» за 2022-2025 рр

| Показник                                            | 2022 р. | 2023 р. | 2024 р. | 2025 р. | 2025 р. до 2022 р. |
|-----------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|--------------------|
| Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)             | 0,022   | 0,024   | 0,028   | 0,032   | 0,01               |
| Коефіцієнт швидкої (проміжної, суворої) ліквідності | 0,68    | 0,79    | 0,9     | 0,97    | 0,29               |
| Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)               | 1,08    | 1,21    | 1,38    | 1,50    | 0,42               |

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності показує їх зростання. Тому коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал), найсуворіший критерій платоспроможності та ліквідності підприємства, ще не досяг нормативного рівня, але демонструє динаміку зростання.

Коефіцієнт швидкої (проміжної, суворої) ліквідності або коефіцієнт кислотного тесту (К) при оптимальному значенні 0,7-0,8 у 2025 році становитиме 0,97.

Це означає, що компанія може швидко погасити свої короткострокові зобов'язання, якщо це необхідно.

Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл) при теоретичному значенні 1,5-2,5 на кінець планового періоду становить 1,5. Це означає, що одній грошовій одиниці поточних зобов'язань відповідає 1,5 грошової одиниці поточних активів.

Постійне підвищення коефіцієнта означає зниження ризику банкрутства

компанії.

Порівняльний аналіз відносних показників планової фінансової стійкості ТОВ «МЛИН- КО» за 2022-2025 рр. наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Порівняльний аналіз відносних показників планової фінансової стійкості ТОВ «МЛИН-КО» за 2022-2025 рр.

| Показник                                                                                               | 2022 р. | 2023 р. | 2024 р. | 2025 р. | 2025 р. до 2022 р. |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|--------------------|
| Коефіцієнт автономії                                                                                   | 0,28    | 0,34    | 0,41    | 0,47    | 0,19               |
| Коефіцієнт фінансової залежності                                                                       | 0,72    | 0,66    | 0,59    | 0,53    | -0,19              |
| Коефіцієнт маневреності власного капіталу                                                              | 0,47    | 0,56    | 0,69    | 0,84    | 0,37               |
| Коефіцієнти забезпеченості власними оборотними коштами                                                 | -0,18   | -0,09   | 0       | 0,05    | 0,23               |
| Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу (коефіцієнт фінансової стійкості)             | 0,39    | 0,52    | 0,70    | 0,88    | 0,49               |
| Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (коефіцієнт фінансового ризику; фінансування) | 2,53    | 1,94    | 1,44    | 1,14    | -1,39              |
| Коефіцієнт фінансового лівериджу                                                                       | 0,64    | 0,41    | 0,39    | 0,36    | -0,28              |
| Коефіцієнт поточних зобов'язань                                                                        | 0,78    | 0,76    | 0,73    | 0,70    | -0,08              |
| Коефіцієнт довгострокових зобов'язань                                                                  | 0,22    | 0,24    | 0,27    | 0,30    | 0,08               |
| Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів                                                 | 1,38    | 1,16    | 1,00    | 0,94    | -0,44              |

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості свідчить про поступове покращення ситуації. Це зменшує залежність компанії від зовнішніх коштів. Частка капіталу, що використовується для фінансування поточної діяльності, з часом поступово зростала.

Частка оборотних активів, фінансованих за рахунок власного капіталу, значно нижча за нормативне значення  $>0,1$ , але також зростає.

Розрахунок коефіцієнта фінансової стійкості та коефіцієнта фінансового ризику показав позитивні результати ТОВ «МЛИН-КО». У 2025 році за 1 грн. 0,88 грн. залученого капіталу, власного капіталу, тоді як у 2022 році - 0,52. Тобто показник наближається до стандартного значення вище 1.

Розрахунок коефіцієнтів короткострокових зобов'язань та

довгострокових зобов'язань ТОВ «МЛИН-КО» показав, що ці коефіцієнти відповідають нормативним значенням. З визначених значень видно, що пасиви є переважно короткостроковими.

Крім розрахованої вище системи коефіцієнтів, для фінансової стійкості ТОВ «МЛИН-КО» має значення надлишок (нестача) джерел формування запасів. Порівняльний аналіз планової фінансової стійкості ТОВ «МЛИН-КО» за 2022-2025 рр. наведено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Порівняльний аналіз планової фінансової стійкості  
ОВ «МЛИН-КО» за 2022-2025 рр.

| Показник                                                                            | 2022 р.                       | 2023 р.                           | 2024 р.                           | 2025 р.                           | 2025 р. до<br>022 р. |        |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------|----------------------|--------|
|                                                                                     |                               |                                   |                                   |                                   | тис.грн.             | %      |
| Наявність власних оборотних засобів                                                 | 5835                          | 13164                             | 21980                             | 27879                             | 22044                | 377,79 |
| Наявність довгострокових джерел формування запасів                                  | 24386                         | 32958                             | 43754                             | 51830                             | 27444                | 112,54 |
| Показник загальної величини джерел формування запасів                               | 90195                         | 94766                             | 102243                            | 107667                            | 17472                | 19,37  |
| Вартість запасів (р.1101+р.1104)                                                    | 13926                         | 26240                             | 27864                             | 29750                             | 15824                | 113,63 |
| Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних засобів (р.1-р.4)                    | -8091                         | -13076                            | -5884                             | -1871                             | 6220                 | x      |
| Надлишок (+) або нестача (-) довгострокових джерел формування (р.2-р.4)             | 10460                         | 6718                              | 15890                             | 22080                             | 11620                | x      |
| Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів (р.3-р.4) | 76269                         | 68526                             | 74379                             | 77917                             | 1648                 | x      |
| Показник фінансової стійкості (р.5; р.6; р.7)                                       | (0; 1,1)<br>(Норм. стійкість) | (0; 1,1)<br>(нормальна стійкість) | (0; 1,1)<br>(нормальна стійкість) | (0; 1,1)<br>(нормальна стійкість) | x                    | x      |

Аналіз показників абсолютної фінансової стійкості ТОВ «МЛИН-КО» показує, що дефіцит власних обігових коштів поступово зменшується та

збільшуються джерела довгострокових резервів. Збільшується і загальна кількість джерел формування запасів. Протягом усього планового періоду ТОВ «МЛИН-КО» досягло нормальної стабільності.

Далі проведемо порівняльний аналіз показників, які визначають ступінь окупності активів і капіталу ТОВ «МЛИН-КО» в плановому періоді. Для цього розрахуємо показники, які наведено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Порівняльний аналіз показників, які визначають ступінь окупності активів і капіталу ТОВ «МЛИН-КО» за 2022-2025 рр.

| Показник                                                                        | 2022 р. | 2023 р. | 2024 р. | 2025 р. | 2025 р. до 2022 р. |        |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|--------------------|--------|
|                                                                                 |         |         |         |         | тис.грн.           | %      |
| Коефіцієнт оборотності вкладеного капіталу (коефіцієнт трансформації)           | 2,4     | 3,1     | 3,7     | 4,4     | 2,0                | 83,33  |
| Коефіцієнт оборотності власного капіталу (коефіцієнт адекватності інвестування) | 8,9     | 9,0     | 9,1     | 9,5     | 0,6                | 6,74   |
| Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості                              | 6,2     | 8,1     | 10,2    | 13,0    | 6,8                | 109,68 |
| Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості                             | 21,9    | 91,9    | 53,6    | 42,9    | 21,0               | 95,89  |
| Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів                                     | 11,9    | 17,3    | 22,0    | 26,8    | 14,9               | 125,21 |
| Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)                          | 6,4     | 7,8     | 9,2     | 10,1    | 3,7                | 57,81  |

Коефіцієнт оборотності інвестованого капіталу (коефіцієнт трансформації) показує зростання швидкості оборотності капіталу в період 2022-2025 років.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу (коефіцієнт достатності інвестицій) свідчить про збільшення забезпеченості активів ТОВ «МЛИН-КО» власним капіталом.

Збільшення кредитного обороту ТОВ «МЛИН-КО» свідчить про

покращення платіжної дисципліни покупців: своєчасне погашення покупцями заборгованості перед підприємством та зменшення обсягів реалізації при відстроченні платежів.

Зменшився лише коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, що свідчить про погіршення ліквідаційної та платіжної дисципліни підприємства у відносинах з постачальниками, балансом, позабалансовими фондами, персоналом підприємства та іншими кредиторами.

Збільшення оборотності матеріальних запасів свідчить про зменшення обсягу неліквідних статей оборотних активів, що сприяє поліпшенню структури оборотних активів підприємства в цілому та підвищенню його фінансової стійкості.

Коефіцієнт оборотності активів (рентабельність активів) показує позитивну динаміку використання активів компанії ТОВ «МЛИН-КО» в плановому періоді.

Крім вищенаведених розрахунків ми проводимо аналіз рентабельності, що характеризує ефективність діяльності ТОВ «МЛИН-КО» в цілому за планований період.

Проведені розрахунки свідчать про зростання всіх показників рентабельності ТОВ «МЛИН-КО» протягом прогностного періоду.

Таким чином, представлений нами плановий бюджет ТОВ «МЛИН-КО» дозволить підприємству прогнозувати та управляти своєю платоспроможністю, контролювати ліквідність бюджету, обґрунтовувати та вибирати джерела збільшення фінансових ресурсів і на цій основі зміцнювати свої конкурентні позиції на ринку.

### **Висновки до розділу 3**

За результатами проведеного дослідження напрямів удосконалення механізму управління активами підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Встановлено, що перевага управління оборотними активами компанії полягає насамперед у тому, що переважна більшість оборотних активів компаній становить більше половини їх загальних активів. Основним завданням оборотних активів є забезпечення безперервного виробничого процесу. Оборотні активи займають особливе місце в структурі підприємства, оскільки, перш за все, забезпечують стабільний фінансовий стан, кредитоспроможність та інвестиційну привабливість підприємства.

2. Обґрунтовано, що завдання управління активами підприємства ТОВ «МЛИН-КО» полягають у збільшенні їх вартості, збільшенні вартості компанії в цілому, підвищенні її конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості та можуть вирішуватися шляхом: формування достатніх обсягів капіталу для забезпечення необхідних темпів розвитку виробництва; оптимізація розподілу капіталу за видами діяльності та сферами застосування; гарантувати максимальний прибуток на капітал при очікуваному рівні фінансового ризику; оптимізація оборотних коштів; забезпечити фінансову гнучкість і постійну фінансову збалансованість компанії в процесі розвитку.

3. Встановлено, що важливим аспектом довгострокової політики управління активами ТОВ «МЛИН-КО» відбувається оптимізація структури основних засобів, яка передбачає збільшення їх загальної величини з урахуванням можливих резервів підвищення продуктивності використання основних засобів у майбутньому періоді та забезпечення своєчасного оновлення основних матеріально-технічних ресурсів підприємства.

4. Узагальнено, що управління активами ТОВ «МЛИН-КО» - це процес, спрямований на підвищення ефективності організації. Важливо не тільки

зберегти, але й примножити як матеріальні, так і нематеріальні активи в натуральному та грошовому вираженні, оскільки основною метою існування компанії є збільшення ринкової вартості з мінімальними капітальними витратами. Тактичні рішення щодо управління оборотним капіталом від ТОВ «МЛИН-КО» пов'язані з оптимізацією рівня оборотних активів, включаючи вибір відповідних стратегій управління запасами, ліквідністю та дебіторською заборгованістю.

5. На основі наявної інформації щодо очікуваної потреби в оборотних активах, мінімальної потреби (постійна частина оборотних активів) та сезонної потреби (змінна частина оборотних активів) здійснюється розрахунок постійної та змінної частини оборотних активів ТОВ «МЛИН-КО». За результатами аналізу можна зробити висновок, що з точки зору прибутковості та оптимізації ризиків стратегія компромісного фінансування є найбільш оптимальною.

6. Встановлено, що розроблено стратегічний план, який допоможе ТОВ «МЛИН-КО» повною мірою скористатися можливостями у швидкозмінному середовищі. Стратегічний план враховує цілі та пріоритети компанії з одного боку та її реальні можливості з іншого. Він також враховує внутрішні чи економічні фактори розвитку та зовнішні чи ринкові фактори, які можуть бути сприятливими чи несприятливими. Стратегічний план ТОВ «МЛИН-КО» має бути інструмент для створення, документування та реалізації елементів бізнес-стратегії в поточній компанії.

7. Представлений плановий бюджет ТОВ «МЛИН-КО» дозволить підприємству прогнозувати та управляти платоспроможністю, контролювати ліквідність балансу, обґрунтовувати та вибирати джерела збільшення фінансових ресурсів і на цій основі визначати свою конкурентну позицію, сильні сторони на ринку.

## ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження напрямів удосконалення механізму управління активами підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що актив – це ресурс, використання якого може збільшити майбутні економічні вигоди. Це включає всі матеріальні активи, нематеріальні активи та наявні кошти, якими володіє компанія на даний момент часу. Активи підприємства поділяються на оборотні та необоротні активи. Оборотні засоби є частиною майна підприємства, яка відображається в матеріально-виробничих запасах, непогашених рахунках, грошових коштах і фінансових інвестиціях. Необоротні активи входять до складу майна підприємства, неодноразово беруть участь у процесі господарської діяльності і переносять свою вартість на готову продукцію шляхом нарахування амортизаційних відрахувань.

2. Обґрунтовано, що основним завданням управління необоротними активами є забезпечення своєчасного оновлення основних засобів та підвищення ефективності їх використання. Можливості оперативного управління основними засобами незначні. І навпаки: політика управління оборотними активами характеризується високою маневреністю, можливістю активно впливати на їх розмір, склад, структуру, оборотність, ліквідність і прибутковість. Для повного і своєчасного забезпечення потреби в оборотних коштах в рамках фінансово-господарської діяльності підприємства діє система фінансування оборотних коштів.

3. Обґрунтовано, що управління оборотними активами в більшості випадків зводиться, з одного боку, до визначення достатнього рівня та раціональної структури оборотних активів (підходів до формування оборотних активів), а з іншого – до визначення рівня та структуру джерел їх фінансування (стратегії управління оборотним капіталом). Результати діагностики поточної діяльності дозволяють правильно планувати та

контролювати поточну діяльність. З цього аспекту в роботах, присвячених управлінню оборотними активами, основними показниками ефективності використання оборотних активів є коефіцієнт оборотності оборотних активів, тривалість обороту оборотних активів, коефіцієнт завантаження оборотних активів, рентабельність оборотні активи, абсолютне і відносне вивільнення оборотних коштів.

4. Визначено, що компанія ТОВ «МЛИН-КО» зареєстрована 19.09.2012 р. за юридичною адресою: Україна, 10029, Житомирська область, місто Житомир, вулиця Лесі Українки, будинок 63, квартира 11. Керівником організації є Шавловський Сергій Миколайович. Розмір статутного капіталу складає 500,00 грн. На момент останнього оновлення даних 16.11.2023 р. стан організації - не перебуває в процесі припинення.

5. Аналіз показав, що у 2020 р. сукупні обсяги чистого доходу підприємства ТОВ «МЛИН-КО» мали значення на рівні 173674 тис.грн. У 2022 р. зафіксовано зростання обсягів господарської діяльності (чистого доходу) на 103807 тис.грн., або на 59,77 %, що становило 277481 тис.грн. Валовий прибуток, який відображає різницю між чистим доходом та собівартістю реалізованої продукції, відповідно збільшився за досліджуваний період на 1811 тис.грн., або на 8,22 %, що складало 23847 тис.грн. у 2022 р. Загальний обсяг чистого фінансового результату становив 4494 тис.грн., що на 712 тис.грн., або на 13,68 % менше, ніж у 2020 р.

6. Проаналізувавши ефективність управління активами ТОВ «МЛИН-КО» спостерігаємо перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською, що означає виведення коштів з господарського обороту і може призвести в майбутньому до необхідності залучення ще більших банківських позик і кредитів для забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності підприємства. Спостерігалось погіршення платіжної дисципліни покупців: дострокове погашення покупцями заборгованості перед підприємством і збільшення продажів у разі несвоєчасної оплати.

7. Встановлено, що ТОВ «МЛИН-КО» використовує консервативний

підхід, за допомогою якого обмежується приріст оборотних активів - і тому питома вага оборотних активів у загальних активах мала, а період обороту оборотних коштів короткий. Така політика проводиться підприємствами або в умовах достатньої визначеності ситуації, коли наперед відомі обсяги реалізації, терміни надходжень і платежів, необхідний обсяг товарних запасів і точні терміни їх витрачання тощо, або коли потрібна сувора економія.

8. На підставі наявної інформації про очікувану потребу в оборотних активах, мінімальну потребу (постійна частина оборотних активів) та сезонну потребу (змінна частина оборотних активів) здійснюється розрахунок постійної та змінної частини оборотних активів ТОВ «МЛИН-КО». За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що з точки зору прибутковості та оптимізації ризиків найбільш оптимальною є стратегія компромісного фінансування.

9. Встановлено, що розроблено стратегічний план, який допоможе ТОВ «МЛИН-КО» повною мірою скористатися можливостями у швидкозмінному середовищі. Стратегічний план враховує цілі та пріоритети компанії з одного боку та її реальні можливості з іншого. Він також враховує внутрішні чи економічні фактори розвитку та зовнішні чи ринкові фактори, які можуть бути сприятливими чи несприятливими. Стратегічний план ТОВ «МЛИН-КО» має бути інструмент для створення, документування та реалізації елементів бізнес-стратегії в поточній компанії.

10. Представлений плановий бюджет ТОВ «МЛИН-КО» дозволить підприємству прогнозувати та управляти платоспроможністю, контролювати ліквідність балансу, обґрунтовувати та вибирати джерела збільшення фінансових ресурсів і на цій основі визначати свою конкурентну позицію, сильні сторони на ринку.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев І. В. Поняття «активів» підприємства як економічної категорії. Економічний простір. 2022. № 42. 133–137.
2. Багацька К.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014. 320 с.
3. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства: підручник. К.: Либідь, 2016. 320 с.
4. Бас Ю. В. Теоретичні основи формування фінансової стратегії підприємства. Наука й економіка. 2016. Вип. 1. С. 73-77.
5. Безус П. І. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. К. : АМУ. 2014. 212 с.
6. Білик М.Д. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2017. 592 с.
7. Білик М.Д., Заворотній Р.І. та ін .Основи бюджетування: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2009. 454 с.
8. Бланк І. О. Управління фінансами підприємств: підручник. К.: КНТЕУ, 2012. 780 с.
9. Богданова О.В. Економічна суть, класифікація та джерела формування оборотних активів. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. 2019. № 24. С. 212-216.
10. Бодаренко О.С. Методологічні основи управління активами підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 4. С. 40-44.
11. Бондаренко О.С. Управління активами в інноваційному розвитку підприємств: монографія / О. І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін. К.: КНУТД, 2015. 265 с.
12. Брітченко І.Г., Князевич А. О. Контролінг: навч. посіб. Рівне: Волинські обереги, 2015. 280 с.
13. Бурдонос Л., Виноградня В. Управління активами підприємства в сучасних умовах. Scientific Collection «InterConf». 2023. № 160. С. 37–43.

14. Васьківська К. В. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Львів. 2017. 234 с.
15. Власюк Н.І. Фінансовий аналіз : навч. Посібник. Л.: Магнолія 2006, 2010. 328 с.
16. Гетьман О. О. Економіка підприємства: підручник. К.: ЦНЛ, 2020. 488 с.
17. Гончаренко О.О., Давидюк Т.В. та ін. Управлінський облік: навч. Посібник. К. : УБС НБУ, 2014. 415 с.
18. Гончаров А. Б. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Харківський держ. економічний ун-т. Х. : ВД «ІНЖЕК», 2013. 237 с.
19. Грушина А. Концептуальні підходи до визначення сутності стратегічного управління фінансовими ресурсами. Економіка і менеджмент культури. 2016. № 1. С. 70–81.
20. Гудзинський О.Д., Аксентюк М.М., Деменіна О.М. Контролінг в системі менеджменту: монографія. Ін-т підготов. кадрів Держ. служби зайнятості України. К., 2009. 225 с .
21. Давидович І. Є. Контролінг: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 552 с.
22. Демченко Т.А. Проблемні питання ефективного формування та використання активів промислових підприємств. Інвестиції : практика та досвід. 2021. № 22. С. 45-47.
23. Драгун Л. М. Удосконалення аналізу ефективності використання обігових коштів підприємства. Фінанси України. 2020. №12. С. 12- 20.
24. Економічний аналіз: навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатюк, за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. Київ : КНЕУ, 2001. 540 с.
25. Єйбоженко О. Система управління активами підприємства. Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. 2020. № 5. С. 1-10.
26. Єпіфанова І.Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум. Вінниця: ВНТУ. 2017. 143 с.

27. Жмійка Л.А. Економічна сутність управління оборотними коштами. Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. Х.: НТУ «ХПІ. 2023. № 67. С. 75-79.
28. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
29. Зянько В.В. Фінансовий аналіз та звітність: практикум для студ. спец. «Менеджмент організацій». Вінниця : ВНТУ, 2018. 83 с.
30. Ізмайлова К. В. Сучасна технологія фінансового аналізу: навч. посібник. Київ : МАУП, 2013. 148 с.
31. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затверджено Мінфіном України від 08.02.2014 р. № 48. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
32. Калайтан Т.В. Контролінг: навч. посіб. Л.: Новий Світ-2000, 2008. 252 с.
33. Карпенко О. В., Карпенко Д.В. Управлінський облік: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
34. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. 3-тє вид. випр. і доп. К.: Знання, 2018. 483 с.
35. Ковальчук І.В. Економіка підприємства: навч. посібник. К.: Знання, 2016. 679 с.
36. Кодацький В.П. Шляхи ефективного управління активами промислових підприємств. Актуальні проблеми економіки. 2020. № 4. С. 271-274.
37. Козлова О. С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства. Молодий вчений. 2017. № 10. С. 914-918.
38. Кравченко В.О. Основи менеджменту: навч. посібник. Одеса: Атлант, 2012. 211 с.
39. Кравчук О.М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч.

посібник. К.: Центр учбової літератури, 2014. 504 с.

40. Крамаренко О.Г. Фінансовий менеджмент: 2-ге вид.: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 520 с.

41. Курс економічного аналізу: підручник / За ред. І. Ф. Прокопенка. Харків: Легас, 2014. 384 с.

42. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2014. 365 с.

43. Лиса О. В. Методичні питання нормування оборотного капіталу підприємства. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: фінанси і кредит. 2016. № 1. С. 73–76.

44. Лисевич С.Г. Оцінка стану активів підприємства та управління ними. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. 2023. Вип. 1 (6). Том 2. С. 206-210.

45. Литвин Б.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.:«Хай Тек Прес», 2018. 336 с.

46. Ліпич Л.Г. Капітал в системі управління підприємством. Вісник Національного університету «Львівська Політехніка». 2019. № 647: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. С. 114-119.

47. Лондар С. Л. Фінанси: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2018. 384 с.

48. Лучко М. Р. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 302 с.

49. Лютюк М.В. Управління активами підприємства. Економічні студії. 2017. № 1(14). С. 62-66.

50. Масловська Л.Ц. Оптимізація структури фінансових ресурсів. Економіка АПК. 2019. № 10. С. 112-119.

51. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник. Київ : Вища шк., 2003. 278 с.

52. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено Міністерством фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: [http //www.rada. gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

53. Омелянович Л.О. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч.посіб. Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. 275 с.

54. Панадій О. П. Наукові підходи до класифікації оборотних активів. Облік і фінанси АПК. 2021. № 4. С. 60-65.

55. Партин Г. О., Загородній А. Г. А ін. Управлінський облік. Підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 340 с.

56. Плагценко Л.О. Фінансовий контролінг: навчальний посібник. К. :ЦУЛ. 2016. 344 с.

57. Поважний О. С. Особливості визначення сутності та складу поняття «активи». Економічний простір. 2018. № 12/2. С. 41–52.

58. Подольська В. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К. : Центр навч. Літератури, 2017. 97 с.

59. Покропивний С. Ф. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування : навчальний посібник. К. : КНЕУ, 2016. 286 с.

60. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджено наказом Мініфіну України від 08.10.99 р № 237. URL: [http //www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

61. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції», затверджено наказом Мініфіну України від 09.08.13 р № 290. URL: [http //www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

62. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджено наказом Мініфіну України від 18.11.04 р. № 790. URL: [http //www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

63. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджено наказом Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.99 р. URL: [http //www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

64. Положення про ведення касових операцій в національній валюті,

затверджено наказом Міністерства юстицій України № 637 від 15.12.2004 р.  
URL: <http://www.rada.gov.ua>.

65. Примак Т.О. Економіка підприємства : навч. посіб. 4- те вид., стереотип. К. : Вікар, 2016. 219 с.

66. Причепя І.В. Теоретичні засади управління активами підприємства. Економічний простір. 2022. № 60. С. 249–257.

67. Рибіцька А.В. Управління капіталом підприємства на основі оптимізації структури позикового капіталу. Фінансовий простір. 2014. № 2. С. 144-148.

68. Рудницький В. С. Методологія і організація аудиту. Т. : Екон. Думка., 2016. 192 с.

69. Рясних Є.Г. Основи фінансового менеджменту: навч. посібник. Скарби, 2023. 238 с.

70. Семенов Г.А., Таран Н.В. Контролінг, як база обґрунтування й прийняття управлінських рішень. Вісник економічної науки України. 2010. №1. С. 154-159.

71. Сердюков К.Г., Андруха К.С. Управління активами та пасивами підприємства в сучасних умовах. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/17616/1/>

72. Спасів Н.Я. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч.-метод. посібник. Тернопіль: ТАЙП, 2016. 265 с.

73. Степанчук С.С. Стратегія управління фінансовою діяльністю: підручник. Донецьк: Ноулідж, 2014. 251 с.

74. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. / Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 384 с.

75. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. К.: Вид-во КНЕУ, 2013. 554 с.

76. Ткаченко А.М. Управління фінансовими ресурсами підприємства та оптимізація вартісної структури капіталу. Держава та регіони. Серія:

Економіка та підприємництво. 2016. № 5. С. 297-299.

77. Фінансовий менеджмент: підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. К.: КНЕУ, 2008. 536 с.

78. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: навч. посіб. Житомир: ЖІТІ, 2001. 300 с.

79. Череп А. В. Управління витратами суб'єктів господарювання. Ч. 1 : Монографія. Х. : ВД. «ІНЖЕК», 2006. 368 с.

80. Чорна О.М. Економічний зміст та проблематика управління капіталом підприємства реального сектору економіки в Україні. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2023. № 2. С. 48-56.

81. Чубка О. М. Оцінка методів управління оборотним капіталом промислових підприємств. Вісник «Проблеми економіки та управління». Львів : Вид-во НУ ЛП, 2019. Вип. 640. С. 440-445.

82. Швиданенко Г.О. Управління активами підприємства: навч. посібник; Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. К.: КНЕУ, 2017. 435 с.

83. Шевчук Н. Активи підприємства: формування та ефективність функціонування. Ринок цінних паперів України. 2022. № 5-6. С. 39-43.

84. Шегда А. В. Економіка підприємств: навчальний посібник. 2-ге вид., стер. К. : Знання-Прес, 2002. 335 с.

85. Школьник І.О. Фінансовий менеджмент: посіб. К.: Ліра, 2015. 301 с.

86. Шматковська Т.О. До питання трактування економічної сутності оборотного капіталу в аспекті особливостей функціонування торговельних підприємств. Економічний вісник Донбасу. 2012. № 3(29). С. 119-122.

87. Шпак Н.З. Система управління активами підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2022. № 10. С. 257-263.

88. Щербань О. Д. Механізм формування фінансових ресурсів підприємств. Державний Мукачівський університет. 2018. №16. С. 554-559.

## **ДОДАТКИ**

















